

92.5(ЧУКР-ЧХМЕ)

К 17

Управління культури
Хмельницької облдержадміністрації

Державна обласна універсальна
наукова бібліотека ім. М. Островського

**Календар
знаменних і пам'ятних дат
Хмельниччини
на 2002 рік**

Хмельницький
2001

92.5(4УКР-4ХМЕ)
К 17

Управління культури Хмельницької облдержадміністрації

Державна обласна універсальна наукова бібліотека
ім.М.Островського

Календар знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини на 2002 рік

Хмельницька ОУНБ

1160685

Хмельницький
2001

П1033-2002

УМЕНЬШЕНКА
ОБЛАСТНОГО УНИВЕРСИТЕТА
НАУКИ И БИЗНЕСА

ПЕРЕДМОВА

“Календарі знаменних і пам’ятних дат Хмельниччини” видаються Хмельницькою обласною науковою бібліотекою ім. М.Островського з 1966 року. Мета їх – надати бібліотекарям, читачам, усім, хто цікавиться краєзнавством, довідковий матеріал про важливі події в історії області, ювілеї уродженців краю та видатних діячів, які життям і діяльністю пов’язані з Хмельниччиною.

Пропонований випуск відкривається хронологічним переліком основних знаменних і пам’ятних дат 2002 року. Деякі з них супроводжуються текстовими довідками та бібліографічними списками літератури. Такі дати позначені у переліку зірочками (*).

У бібліографічних списках література групується у логічній послідовності.

“Календар знаменних і пам’ятних дат Хмельниччини на 2002 рік” може стати помічником бібліотекарів у краєзнавчій роботі за умови його всебічного опрацювання.

Насамперед радимо уважно ознайомитися з переліком дат і вибрати з-поміж них ті, котрі стосуються подій і постатей, пов’язаних з історією та культурою області в цілому і вашого району зокрема.

Ювілеї видатних земляків бажано відзначити низкою різноманітних тематичних вечорів, усних журналів, виставок, переглядів, оглядів літератури. У підготовці до них радимо використовувати не лише цьогорічне видання, але й випуски попередніх років, а також інші тематичні посібники із серії “Знатні люди Хмельниччини”, що сприятиме повнішому висвітленню пов’язаних між собою подій.

Історичні та біографічні нариси, вміщені в посібнику, можна використовувати як довідковий матеріал. Списки літератури, наведені до них, варто звірити з наявним краєзнавчим фондом, а також із зведеною краєзнавчою картотекою ЦРБ. Описи видань, відсутні у вашій бібліотеці, необхідно включити до зведеної краєзнавчої картотеки, зазначивши на картках, що ці видання знаходяться в обласній науковій бібліотеці ім. М.Островського.

З метою подальшого поліпшення краєзнавчої роботи бібліотеки, радимо створити робочу картотеку “Знаменні і пам’ятні дати району”, яку поновлювати шляхом опрацювання краєзнавчої літератури, обласної та місцевої преси тощо, включаючи не лише відомі дати, але й ті, які досі не відзначалися чи виявлені самостійно.

Суттєву допомогу у підготовці “Календаря знаменних і пам’ятних дат Хмельниччини” подали краєзнавці В.П.Мацько, А.В.Сваричевський, М.М.Кульбовський та С.М.Єсюнін.

Відбір літератури до покажчика завершено 10 вересня 2001 року.

Складач: В.Мельник

Редактор: С.Михайлова

Комп’ютерний набір: О.Форостова

Відповідальна за випуск: С.Карван

ХРОНОЛОГІЧНИЙ ПЕРЕЛІК ЗНАМЕННИХ І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ ХМЕЛЬНИЧЧИНИ НА 2002 РІК

- 1 СІЧНЯ – 70 років з часу виходу першого номера газети “Сільські новини” (1932) – органу Віньковецької районної Ради та райдержадміністрації.
- 1 СІЧНЯ – 75 років від дня народження В.В.Кушніра (1927–1992) – художника в галузі станкового живопису та монументально - декоративного мистецтва. Народився в м.Дунаївці.
- 1 СІЧНЯ – 80 років з дня народження Г.С.Чесака (1922-1987) – Героя Радянського Союзу. Одним із перших увірвався на своєму танку на ст. Волочиськ.
- 1 СІЧНЯ – 50 років від дня народження В.А.Дмитрика (1952) – поета, прозаїка, члена Національної Спільки журналістів України, голови Хмельницької міської літературної спілки “Поділля”. Народився в с.Тернавка Ізяславського району.
- 2 СІЧНЯ – 10 років з часу заснування у м.Кам’янці-Подільському другої в Україні і першої на Поділлі дитячої хорової школи. Ініціатор створення і перший директор закладу – І. Нетеча.
- 3 СІЧНЯ – 55 років від дня народження М.В.Хоружого (1947) – поета, члена Хмельницької міської літературної спілки «Поділля».
- 4 СІЧНЯ – 165 років від дня народження П.Г.Житецького (1837-1911) – літературознавця, члена – кореспондента Петербурзької АН. У 1864-1867рр. викладав російську мову і літературу в Кам’янець-Подільській гімназії.
- 8 СІЧНЯ – 65 років від дня народження В.Г.Мельника (1937) – прозаїка, драматурга. Народився в с.Куча Новоушицького району.
- 10 СІЧНЯ* – 60 років від дня народження М.А.Мачківського (1942) – письменника, члена обласної організації Національної Спільки письменників України. Народився в с.Хоросток Славутського району.
- 14 СІЧНЯ – 100 років від дня народження В.П.Минка (1902-1989) –

прозаїка, драматурга. У 1933 – 1934 рр. жив і працював у Новій Ушиці.

14 СІЧНЯ – 110 років від дня народження В.К.Сокирка (1892-1983) – українського актора, народного артиста України. Народився в с.Білогородка Ізяславського району.

15 СІЧНЯ – 70 років з часу виходу першого номера газети “Вісник Деражнянщини” (1932)– органу Деражнянської районної Ради та райдержадміністрації.

15 СІЧНЯ – 120 років від дня народження І.І.Огієнка (Митрополита Іларіона (1882-1972) – визначного українського вченого–мовознавця, літературознавця, публіциста, педагога, політичного і церковного діяча, першого ректора Кам’янець-Подільського державного українського університету.

21 СІЧНЯ – 105 років від дня народження Є.Й. Михальського (1897-1937) поета–перекладача. Народився у Летичеві.

22 СІЧНЯ – 100 років від дня народження Сіми Мирона (1902) – єврейського живописця. Народився у м. Проскурів.

26 СІЧНЯ – 105 років від дня народження І.Ю.Кулика (1897-1937) – українського поета , журналіста, громадського діяча, життя якого пов’язане з Кам’янцем-Подільським.

31 СІЧНЯ – 80 років з часу смерті К.Г.Солухи (1861-1922) – лікаря – гуманіста, громадського діяча, першого голови подільської “Просвіти”.

СІЧЕНЬ – 140 років тому (1862) засновано часопис “Подольские епархиальные ведомости” архієпископом Ірінархом – главою Подільської єпархії.

1 ЛЮТОГО* - 50 років І.Я. Рожку (1952) – режисерові – постановникові обласної філармонії, лауреату обласних премій ім. Т.Г.Шевченка, ім.Я.Гальчевського, “Корчагінець”, міської премії ім. Б.Хмельницького.

2 ЛЮТОГО - 105 років від дня народження Є.Ф.Маланюка (1897-1968)– українського поета, критика, публіциста, який у роки громадянської війни перебував на Поділлі.

5 ЛЮТОГО * - 100 років від дня народження М.А.Чирського (1902-

- 1942)– поета, драматурга. Народився в м. Кам'янці-Подільському.
- 10 ЛЮТОГО – 80 років від дня народження П.Я.Конопелька (1922) – доктора ветеринарних наук, професора. Народився в с.Гнатки Старокостянтинівського р-ну.
- 12 ЛЮТОГО – 150 років від дня народження П.М. Бучинського (1852-1927)- вченого – зоолога, професора. Народився в с. Довжок Кам'янець–Подільського району.
- 12 ЛЮТОГО – 65 років з дня смерті Тадея Ганицького (1844-1937)– українського скрипаля, педагога , композитора. Понад 30 років жив у Кам'янці–Подільському.
- 12 ЛЮТОГО – 85 років від дня народження В.Й.Левицького (1917-1943)– Героя Радянського Союзу. Народився в с. Ожарівка Старосинявського району.
- 17 ЛЮТОГО* - 125 років від дня народження В.А. Чаговця (1877-1950)– українського театрознавця, журналіста. Народився в м.Старокостянтинів.
- 20 ЛЮТОГО – 70 років від дня народження І.І. Пазаренка (1932) – доктора сільськогосподарських наук, професора. З 1984р. працював у Кам'янець–Подільському сільськогосподарському інституті.
- 22 ЛЮТОГО – 5 років з часу заснування Хмельницького земляцтва “Хмельниччина” в місті Києві.
- 23 ЛЮТОГО – 70 років від дня народження О.І.Петровського (1932)– перекладача, літературознавця. Народився в с.Варварівка Дунаєвецького району.
- 24 ЛЮТОГО – 85 років від дня народження Т.Н. Яблонської (1917) - живописця, Героя України, народного художника СРСР, дійсного члена АМ СРСР професора, лауреата Державних премій СРСР (1950, 1951, 1979 рр.), лауреата Державної премії України ім.Т.Г.Шевченка (1998). Творчо пов'язана з Хмельниччиною.
- 25 ЛЮТОГО* - 25 років з часу створення Хмельницької обласної бібліотеки для юнацтва.
- 5 БЕРЕЗНЯ* - 175 років від дня народження Л.І. Глібова (1827-1893) –

- українського поета – байкаря. З 1855 по 1858 р. працював учителем у смт.Чорний Острів Хмельницького району.
- 10 БЕРЕЗНЯ – 85 років тому (1917) відбулося перше засідання Проскурівської Ради робітничих і солдатських депутатів.
- 10 БЕРЕЗНЯ – 215 років від дня народження У.Я.Кармалюка (1787-1835) – керівника боротьби селян Поділля проти кріпацтва у 1 половині 19 століття. Народився в с.Головчинці Літинського повіту (нині с.Кармалюкове Жмеринського району Вінницької області.
- 12 БЕРЕЗНЯ – 95 років від дня народження Л.А.Коваленка (1907-1985) – історика, поділлєзнавця, доктора історичних наук, професора, одного з організаторів Хмельницького обласного історико-краєзнавчого товариства. В 1961-1985рр. очолював кафедру загальної історії Кам'янець-Подільського педінституту.
- 13 БЕРЕЗНЯ – 115 років від дня народження В.П.Захаржевського (1887-1977)– українського хірурга і письменника. Народився в Кам'янці-Подільському.
- 14 БЕРЕЗНЯ – 70 років від дня народження А.У.Лаврика (1932) – доктора медичних наук, академіка. Народився у с.Кузьмин Красилівського району.
- 16 БЕРЕЗНЯ – 65 років від дня народження В.І.Сохи (1937) – краєзнавця, природознавця Поділля. Народився в смт.Сатанів Городоцького району.
- 16 БЕРЕЗНЯ – 85 років від дня народження В.І.Тищенка (1917-1987) – літературознавця, фольклориста, доктора філологічних наук, професора Кам'янець-Подільського педінституту.
- 17 БЕРЕЗНЯ* – 60 років з дня смерті М.Чирського (1900-1942) – поета, драматурга, артиста. Народився в м.Кам'янець-Подільський.
- 19 БЕРЕЗНЯ – 115 років з часу смерті М.А.Завадського (1828-1887) – відомого українського і польського композитора, педагога, піаніста. Народився в с.Михалківці Ярмолинецького району.
- 25 БЕРЕЗНЯ – 65 років від дня народження В.Є.Дідуха (1937) – українського співака, народного артиста України (1987р.), лауреата Державної премії України ім. Т.Г. Шевченка (1985). Народився в с.Іванківці Хмельницького району.

- 26 БЕРЕЗНЯ – 65 років від дня народження В.М.Ковалюка (1937) – українського письменника. Народився в с.Кащенці Білогірського району.
- 29 БЕРЕЗНЯ – 85 років від дня народження А.М.Патрус – Карпатського (1917-1980) – українського письменника. До війни жив і працював у Кам'янці-Подільському. Бував у Хмельницькому, Летичеві, с.Пишки Старосинявського району.
- БЕРЕЗЕНЬ – 80 років з часу виходу в світ літературного журналу “Буяння” в м.Кам'янці-Подільському. У ньому друкували свої твори М.Драй-Хмара, І.Кулик, І.Дніпровський, М.Грінченко.
- 7 КВІТНЯ – 120 років від дня народження Д.І. Дорошенка (1882-1951) – українського історика, професора. Працював у Кам'янець-Подільському університеті.
- 8 КВІТНЯ – 60 років від дня народження В.І. Кропивницького (1942) - композитора, музикознавця. Народився в с.Крачи Хмельницького району.
- 18 КВІТНЯ – 110 років від дня народження Д.Г.Віленського (1892-1960) – вченого ґрунтознавця, геоботаніка, доктора геолого-мінералогічних наук, професора. Народився в м.Шепетівка.
- 24 КВІТНЯ* - 50 років від дня народження В.П.Мацька (1952) – літературознавця, письменника, публіциста, голови обласного товариства “Просвіта”.
- 25 КВІТНЯ – 90 років від дня народження І.Й. Тартаковського (1912) – графіка, народного художника України. Народився в м.Волочиськ.
- 25 КВІТНЯ* - 95 років від дня народження М.П.Трублаїні (1907-1941) – українського письменника. У перші пореволюційні роки жив і працював на Хмельниччині.
- 28 КВІТНЯ* – 80 років від дня народження О.Смотрича (1922) – письменника української діаспори. Народився в Кам'янці-Подільському. Живе в м.Торонто (Канада).

- 30 КВІТНЯ – 95 років від дня народження В.М.Симашкевича (1907) – художника станкового живопису. Народився в с.Теліженці Старосинявського району.
- 1 ТРАВНЯ – 80 років від дня народження М.В.Ніколайчука (1922-1996) - заслуженого артиста України, соліста Хмельницького ансамблю пісні і танцю “Козаки Поділля”.
- 5 ТРАВНЯ – 120 років від дня народження Л.Т.Білецького (1882-1955) – літературознавця, професора, доктора філології. Працював у Кам’янець-Подільському університеті.
- 9 ТРАВНЯ – 85 років від дня народження М.В.Плюсніна (1917-1997) – Героя Радянського Союзу.
- 9 ТРАВНЯ – 85 років від дня народження І.Й.Сочивця (1917) – прозаїка. З 1936 працював на Хмельниччині. У 1958-1961рр. – завідувачий відділом обласної газети “Радянське Поділля”.
- 10 ТРАВНЯ – 80 років від дня народження І.І.Лотоцького (1922) – економіста, краєзнавця Поділля, кандидата економічних наук, доцента Кам’янець-Подільської аграрно-технічної академії. Народився в с.Покутинці Віньковецького району.
- 10 ТРАВНЯ – 75 років від дня народження В.С.Леся (1927) – художника-живописця, лауреата Хмельницької міської премії ім.Б.Хмельницького. Народився в с. Андрійківці Хмельницького району.
- 15 ТРАВНЯ – 85 років від дня народження М.А.Стацюка (1917) – Героя Радянського Союзу. Народився в Летичеві.
- 29 ТРАВНЯ – 215 років від дня народження К.М.Батюшкова (1787-1855) – російського поета. У 1815 – 1816 рр. перебував на військовій службі у Кам’янці – Подільському.
- 29 ТРАВНЯ – 100 років від дня народження Ю.С.Гаврилюка (1902) – художника по фарфору. Народився в с.Нігин Кам’янець-Подільського району.
- ТРАВЕНЬ – 80 років тому (1922) засновано сільськогосподарську артіль “Сніп” в с.Оринин Кам’янець-Подільського району.

ТРАВЕНЬ – 95 років від дня народження М.К.Печенюка (1907-1945) – Героя Радянського Союзу. Народився в с.Розсохувата Летичівського району.

ТРАВЕНЬ – 10 років з часу заснування Хмельницького приватного інституту бізнесу (1992).

1 ЧЕРВНЯ – 80 років від дня народження Ю.О.Пархомчука (1912-1944) – Героя Радянського Союзу. Народився в с.Червона Дубина Теофіпольського району.

1 ЧЕРВНЯ – 55 років від дня народження В.П.Струманського (1947) – педагога, краєзнавця Поділля, доктора педагогічних наук, професора Кам'янець-Подільського педагогічного університету. Народився в с.Чабанівка Кам'янець-Подільського району.

6 ЧЕРВНЯ – 60 років від дня народження А.Г. Потапова (1942) – композитора, педагога, викладача Хмельницького музичного училища.

7 ЧЕРВНЯ – 100 років від дня народження М.А.Прокоп'юка (1902-1975) – Героя Радянського Союзу. Народився в с.Самчики Старокостянтинівського району.

15 ЧЕРВНЯ – 80 років від дня народження О.Д. Головатюка (1922) Героя Радянського Союзу. Народився в с.Красноставці Чемеровецького району.

15 ЧЕРВНЯ* - 65 років від дня народження В.О. Соботовича (1937-1973) – перекладача, прозаїка. Народився у с.Чорна Старокостянтинівського району.

16 ЧЕРВНЯ - 70 років з часу смерті М.П.Левицького (1866-1932) – прозаїка, публіциста. Народився у с.Вихилівка Ярмолинецького району.

16 ЧЕРВНЯ – 65 років від дня народження Б.Л.Шнайдера (1937) – художника тканин і килимів. Народився в с.Самчики Старокостянтинівського району.

20 ЧЕРВНЯ - 95 років від дня народження М.Б.Гіліса (1907) – доктора сільськогосподарських наук, професора. Народився в с.Вербка-Мурована Ярмолинецького району.

24 ЧЕРВНЯ – 85 років від дня народження П.Д.Цибульського (1917-1984) – українського письменника. Народився в м. Кам'янець-Подільський.

26 ЧЕРВНЯ – 75 років від дня народження Н.Л.Гаркуші (1927) – художника монументально-декоративної скульптури, мистецтвознавця. Народилася в м. Кам'янець-Подільський.

30 ЧЕРВНЯ – 80 років від дня народження В.Ф.Яцькова (1922-1986) – українського поета. Народився в с.Водички Хмельницького району.

ЧЕРВЕНЬ – 300 років з часу селянсько-козацького повстання на Поділлі під проводом С.П.Палія проти польсько-шляхетських загарбників.

2 ЛИПНЯ – 55 років з часу смерті М.Г.Чеботарьова (1894-1947) – математика, члена – кореспондента АН СРСР (1929), лауреата Державної премії СРСР (1948). Народився в м. Кам'янець-Подільський.

3 ЛИПНЯ – 120 років від дня народження А.М.Богдановича (псевдонім Сокольський А.М. (1882-1914) – прозаїка. Народився в с.Сокіл Кам'янець-Подільського району.

5 ЛИПНЯ – 115 років від дня народження П.В.Клименка (1887-1955) – українського історика, археолога, етнографа, професора, члена Подільського історико-археологічного товариства. Працював у Кам'янець-Подільському університеті.

8 ЛИПНЯ – 80 років від дня народження П.В.Литвинова (1922-1944)- Героя Радянського Союзу. Загинув при обороні переправи через р.Бужок. Похований у с.Аркадіївці Хмельницького району.

10 ЛИПНЯ - 90 років від дня народження Ю.М.Тарасова (1912) – доктора історичних наук, професора. З 1969р. працював у Кам'янець-Подільському педінституті.

11 ЛИПНЯ – 80 років від дня народження О.Ф.Майка (1922) – художника станкової, монументальної та декоративної скульптури. Народився в с.Нове Поріччя Городоцького району.

12 ЛИПНЯ – 115 років від дня народження В.М.Гагенмейстера (1887-1938) – художника – графіка, мистецтвознавця. Народився у м.

Виборг. У 1916-1933рр. був директором Кам'янець-Подільської художньої школи.

14 ЛИПНЯ – 80 років з часу виходу першого номера газети “Наддністрянська правда” (1922) – органу Новоушицької районної Ради та райдержадміністрації.

20 ЛИПНЯ – 130 років від дня смерті В.Ф.Раєвського (1795-1872) – російського поета, публіциста, декабриста. Перебуваючи 1816р. у Кам'янці-Подільському створив таємний гурток “Залізні персні”.

21 ЛИПНЯ – 50 років від дня народження В.А. Петринюка (1952) – Героя України, директора товариства “Полква” с.Новоставці Теофіпольського району.

22 ЛИПНЯ* – 115 років від дня народження В.М.Шопінського (Жоночин 1887-1967) – українського письменника, діяча українських прогресивних організацій у США. Народився в с.Терешківці Хмельницького району.

28 ЛИПНЯ – 190 років від дня народження Ю.І. Крашевського (1812-1887) – польського письменника. Багато років жив у с.Пеньки Старокостянтинівського району.

ЛИПЕНЬ – 45 років тому (1957) дала струм Тарнорудська ГЕС, споруджена на річці Збруч у Волочиському районі.

2 СЕРПНЯ – 60 років з часу страти (1942) Ф.М.Михайлова – Героя Радянського Союзу, лікаря – патріота, організатора і керівника Славутського міжрайонного антифашистського підпілля.

2 СЕРПНЯ – 105 років від дня народження С.М.Сумного (Угрюмова 1897-1960) – українського письменника. Народився в Летичеві.

3 СЕРПНЯ – 65 років від дня народження В.С. Кушніра (1937-1973) – поета. Народився в с.Калиня Кам'янець-Подільського району.

5 СЕРПНЯ – 95 років від дня народження Т.А.Коцюбинського (1907-1972) – Героя Радянського Союзу. Народився в с.Щедрова (нині смт.Летичів).

8 СЕРПНЯ – 75 років від дня народження С.М.Федорова (1927-2000) – хірурга – офтальмолога, члена – кореспондента АМН СРСР. Народився в Проскурові.

- 10 СЕРПНЯ - 70 років від дня народження І.Г.Дацуна (1932) – доктора медичних наук, академіка, заслуженого лікаря України. Народився в с.Соколівка Ярмолинецького району.
- 12 СЕРПНЯ – 60 років з часу смерті М.Г.Бурачека (1876-1942) – українського художника-пейзажиста, заслуженого діяча мистецтв України. Народився у Летичеві.
- 12 СЕРПНЯ – 50 років з часу смерті П.Д.Маркіша (1895–1952) єврейського поета. 1948 року репресований. Реабілітований посмертно. Народився в м.Полонне.
- 12 СЕРПНЯ – 95 років від дня народження І.С.Скицюка (1907) – художника декоративно-прикладного мистецтва. Народився в смт.Чорний Острів Хмельницького району.
- 15 СЕРПНЯ – 95 років від дня народження Л.В.Тручака (1907-1944) – Героя Радянського Союзу. Народився в с.Нагоряни Кам'янець-Подільського району.
- 15 СЕРПНЯ – 130 років від дня народження С.Сірополка (1872-1959) – вченого – педагога, публіциста, просвітянина. У 1919-1920рр. – був директором бібліотеки Кам'янець-Подільського університету.
- 17 СЕРПНЯ - 60 років від дня народження М.І.Будзінської (1942) – поетеси, члена Хмельницької міської літературної спілки “Поділля”.
- 19 СЕРПНЯ – 100 років від дня народження О.В.Донченка (1902-1954) – українського письменника. У 1923-1926рр. служив у червонокозачій дивізії, яка стояла у м.Проскурові.
- 21 СЕРПНЯ * - 110 років від дня народження К.Т.Туркала (1892-1979) – мовознавця, публіциста, громадського діяча. Народився в с.Немиринці Городоцького району.
- 21 СЕРПНЯ – 10 років з часу виходу першого номера (1992) – обласної масової газети “Хмельниччина”.
- 22 СЕРПНЯ – 80 років від дня народження Г.К.Атаманчука (1922) – Героя Радянського Союзу. Народився в с.Гернова Дунаєвського району.
- 28 СЕРПНЯ – 330 років тому (1672) Кам'янець-Подільський зайняли турки. Володіли ним до 1699р.

31 СЕРПНЯ – 65 років від дня народження О.В.Демчук–Букатевич (1937) – заслуженої артистки України. З 1968р. актриса Хмельницького обласного музично – драматичного театру ім.Г.І.Петровського.

СЕРПЕНЬ – 60 років тому (1942) на околиці м.Волочиська було розстріляно вісім тисяч євреїв.

СЕРПЕНЬ – 10 років Промінвестбанку з 80–річною історією, як акціонерного і комерційного.

1 ВЕРЕСНЯ* - 80 років від дня народження М.Н.Магери (1922) – українського письменника, члена обласної організації Національної Спілки письменників України. Народився в м.Дунаївці.

1 ВЕРЕСНЯ* - 115 років від дня народження С.Риндика (1887-1972) – письменника української діаспори. Народився у м.Дунаївці.

5 ВЕРЕСНЯ – 55 років від дня народження С.Е.Баженової (1947) – українського археолога, краєзнавця, музеєзнавця. Народилася в м.Городок.

7 ВЕРЕСНЯ – 160 років від дня народження С.М.Лобатинського (1842-1909) - краєзнавця, дослідника церковного життя на Поділлі, археолога, члена Подільського історико–археологічного товариства. В 1869-1875рр. - викладач Кам'янець-Подільської духовної семінарії.

7 ВЕРЕСНЯ – 40 років з часу смерті Т.Осьмачки (1895-1962) – видатного українського поета. На початку 30-х років учителював на Чемеровеччині, де й був репресований.

9 ВЕРЕСНЯ – 90 років від дня народження Ф.Ю.Маківчука (1912-1988) – українського письменника, сатирика і гумориста, життя якого пов'язане з м.Старокостянтинів і м.Кам'янець-Подільський.

11 ВЕРЕСНЯ – 55 років від дня народження В.М.Басирова (1947) – поета, прозаїка, перекладача, видавця, члена обласної організації Національної Спілки письменників України.

- 12 ВЕРЕСНЯ – 95 років від дня народження Д.В.Козака (1907-1943) – Героя Радянського Союзу. Народився в с.Данюки Хмельницького району.
- 14 ВЕРЕСНЯ – 50 років від дня народження М.В.Гнатюка (1952) – українського естрадного співака, народного артиста України. Народився в с.Шарлаївка (тепер у складі с.Волиця) Теофіпольського району.
- 15 ВЕРЕСНЯ – 450 років від дня народження Г.О.Мачтета (1852-1901) – російського письменника. Дитячі роки пройшли у Летичеві, навчався та вчителював у Кам'янці-Подільському.
- 18 ВЕРЕСНЯ – 55 років від дня народження В.С.Степанкова (1947) – українського історика, краєзнавця Поділля, кандидата історичних наук, професора, лауреата республіканської премії ім.М.Грушевського. Народився в с.Слобідка-Рихтецька Кам'янець-Подільського району.
- 21 ВЕРЕСНЯ – 100 років від дня народження Г.М.Гайдовського (1902-1962) – прозаїка. Народився у Чорному Острові Хмельницького району.
- 22 ВЕРЕСНЯ – 130 років з дня смерті В.І.Даля (1801-1872) – російського та українського лексикографа, етнографа і письменника. В 1831р. працював у Кам'янці-Подільському військовим лікарем.
- 22 ВЕРЕСНЯ – 65 - річчя утворення Хмельницької області (до 1954р. – Кам'янець-Подільська область).
- 24 ВЕРЕСНЯ – 90 років від дня народження Т.Р.Одудька (1912-1982) – українського поета. Народився в с.Хоровці Славутського району.
- ВЕРЕСЕНЬ – 595 років з часу першої згадки про с.Чорниводи Городоцького району.
- 10 років з часу заснування Хмельницького ін-ту конструювання машин*
- 1 ЖОВТНЯ – 105 років від дня народження В.Л.Поліщука (1897-1942) – поета, перекладача. У 1918-1920рр. навчався в Кам'янець-Подільському університеті. Редагував студентський журнал “Нова думка”. Був репресований.
- 2 ЖОВТНЯ – 105 років від дня народження О.Г.Лібермана (1897) – вченого-економіста, доктора економічних наук, професора. Народився в м.Славути.

- 4 ЖОВТНЯ – 85 років від дня народження П.К.Кизюна (1917-1979) – Героя Радянського Союзу. Народився в м.Красиліві.
- 5 ЖОВТНЯ – 200 років від дня народження М.Гославського (1802-1834)– польського поета, співця Поділля. Народився в с.Косогірка Ярмолинецького району.
- 7 ЖОВТНЯ – 70 років від дня народження Є.М.Нейка (1932) – доктора медичних наук, професора. Народився в с.Сотрич Дунаєвського району.
- 13 ЖОВТНЯ – 100 років від дня народження А.М.Сороки (1902-1940) – Героя Радянського Союзу. Народився в с.Святець (нині с.Мануїльське) Теофіпольського району.
- 14 ЖОВТНЯ – 10 років з часу заснування (1992) Хмельницького міського товариства української мови ім.Т.Г.Шевченка "Просвіта".
- 18 ЖОВТНЯ – 90 років від дня народження М.Й.Гавришка (1912-1976)– Героя Радянського Союзу. Народився в с.Давидківці Хмельницького району.
- 24 ЖОВТНЯ – 100 років з дня смерті В.І.Заремби (1833-1902) – українського і польського композитора, педагога. Народився в м.Дунаївці.
- 25 ЖОВТНЯ – 65 років від дня народження Н.О.Кашук (1937-1991)– української письменниці. Народилася в м.Слов'янську Донецької області. Після війни жила у Кам'янці–Подільському.
- 25 ЖОВТНЯ * - 100 років від дня народження Г.О.Костюка (1902)– українського літературознавця, академіка НАН України. Народився в с.Боришківці Кам'янець-Подільського району. Проживає у США.
- 25 ЖОВТНЯ – 110 років від дня народження В.М.Отроковського (1892-1918)– поета, літературознавця. Народився в с.Кудринці Кам'янець-Подільського району.
- 27 ЖОВТНЯ – 55 років від дня народження Н.С.Косаревої (1947) – майстра художньої обробки шкіри, заслуженого майстра народної творчості України, кавалера "Ордена княгині Ольги". З 1987р. проживає у м.Хмельницький.
- 28 ЖОВТНЯ – 100 років від дня народження Л.Г.Ткачука (1902-1981) – відомого українського геолога, літолога, академіка АН

1160685

України. Народився в с.Немиринці, тепер Старокостянтинівського району.

ЖОВТЕНЬ – 60 років тому (1942) фашисти розстріляли на ст.Ярмолинці біля 15 тисяч євреїв.

3 ЛИСТОПАДА – 55 років від дня народження Л.О.Мазур (1947-2000) – художниці, майстра витинанки. Жила у Хмельницькому.

5 ЛИСТОПАДА – 60 років від дня народження М.П. Люшні (1942) – самодіяльного композитора, голови об'єднання подільських композиторів. Народився в смт.Вовковинці Деражнянського району.

7 ЛИСТОПАДА – 60 років від дня народження В.Н.Грабовського (1942) – критика, перекладача. Народився в с.Баговиця Кам'янець-Подільського району.

8 ЛИСТОПАДА – 85 років від дня народження Л.М.Левицького (1917-1943) – українського поета. Довгий час жив в с.Михайлівка Ярмолинецького району та в с.Новоставці Теофіпольського району.

19 ЛИСТОПАДА – 60 років з часу створення (1942) 19 Запорізької Червонопрапорної орденів Суворова і Кутузова ракетної дивізії, яка дислокується у м.Хмельницький.

21 ЛИСТОПАДА – 75 років від дня народження М.О.Андрійчука (1927) – графіка, заслуженого художника України, лауреата обласної премії ім.В.Розвадовського. Живе у Хмельницькому.

26 ЛИСТОПАДА – 60 років від дня народження О.О.Климчука (1942) – літературознавця, прозаїка, працював редактором журналу “Україна”. Народився в с.Глядки Волочиського району.

27 ЛИСТОПАДА – 75 років від дня народження М.С.Гаврилюка (1927) – українського живописця. Народився в с.Міхнів Ізяславського району.

ЛИСТОПАД – 80 років від дня народження М.Я.Бріцина (1922) – доктора філологічних наук, професора. З 1950р. працював у Кам'янець-Подільському педінституті.

- 1 ГРУДНЯ - 125 років від дня народження М.Д.Леонтовича (1877-1921) – видатного українського композитора, хорового диригента, збирача подільського музичного фольклору, педагога, музично-громадського діяча. У 1892 – 1898 рр. навчався в Кам'янець-Подільській духовній семінарії. Працював учителем музики і співів у Летичеві.
- 3 ГРУДНЯ – 50 років від дня народження Н.Я.Васильчук (1952) – дитячої поетеси, члена Хмельницької міської літературної спілки “Поділля”. Народилася в с. Чепелівка Красиївського району.
- 6 ГРУДНЯ – 80 років від дня народження О.Г.Хабарова (1922) – Героя Радянського Союзу.
- 7 ГРУДНЯ – 65 років з дня смерті Ю.Й.Сіцинського (1859-1937) – видатного історика, етнографа, мистецтвознавця, музеєзнавця, громадського діяча Поділля. Народився в с.Мазники Деражнянського району. Похований в Кам'янці-Подільському.
- 8 ГРУДНЯ – 80 років від дня народження Ц.К.Малиновського (1922) – Героя Радянського Союзу. Народився в с.Купіль Волочиського району.
- 8 ГРУДНЯ* - 100 років з дня народження А.Б.Юриняка (1902-1996) – письменника української діаспори. Народився у м.Проскурів.
- 10 ГРУДНЯ – 65 років з часу заснування Хмельницької обласної бібліотеки ім.Т.Г.Шевченка.
- 13 ГРУДНЯ – 80 років тому (1922) в с.Устя Кам'янець-Подільського району організовано сільськогосподарську артіль “Серп”.
- 14 ГРУДНЯ – 85 років від дня народження І.О.Городецької (1917-1972) – художника станкового мистецтва і графіки. Народилася у м. Кам'янець-Подільський.
- 14 ГРУДНЯ – 80 років від дня народження Л.І.Міщенко (1922) – доктора філологічних наук, професора Львівського державного університету. Народилася у м.Славута.
- 23 ГРУДНЯ – 95 років від дня народження П.М.Педи (1907-1937) – поета, перекладача. Народився в с.Жванець Кам'янець-Подільського району. Був репресований.

- 24 ГРУДНЯ – 90 років від дня народження П.Ф.Лаптіна (1912-1986) - українського історика, поділлєзнавця. В 1951–1986рр. працював у Кам'янець-Подільському педінституті.
- 25 ГРУДНЯ – 50 років М.Б.Петрову (1952) – українському історику, археологу, краєзнавцю Поділля. З 1977р. працює в Кам'янець-Подільському університеті.
- 26 ГРУДНЯ – 75 років від дня народження Є.М.Пламеницької (1927)– українського архітектора, поділлєзнавця, дослідника пам'яток архітектури м.Кам'янця–Подільського та середньовічної фортифікації Поділля.
- 27 ГРУДНЯ – 65 років від дня народження О.М.Пажимського (1937)– заслуженого майстра народної творчості України, члена Національної Спілки художників України, краєзнавця, директора державного історико–культурного заповідника “Самчики”.
- ГРУДЕНЬ – 70 років з часу заснування (1932) Кам'янець-Подільського автоагрегатного заводу.
-
- 2002 – 110 років від дня народження О.І.Барановича (1892-1961) – відомого українського історика-славіста, доктора історичних наук. Народився в м.Старокостянтинів.
- 2002 – 100 років з дня народження С.У.Бачинського (1902) – Героя Соціалістичної Праці, колишнього бригадира радгоспу с.Шарівка Ярмолинецького району.
- 2002 – 230 р. з дня народження Н.Брацлавського (1772-1810) – засновника брацлавських хасидів. Народився у Меджибожі.
- 2002 – 80 років від дня народження М.Я.Бріцина (1922) – мовознавця, поділлєзнавця, доктора філологічних наук, професора. Працював у Кам'янець-Подільському педінституті.
- 2002 – 90 років від дня народження М.І.Варчука (1918–1943) Героя Радянського Союзу. Народився в с.Стецьки Старокостянтинівського р-ну.
- 2002* – 200 років від дня народження П.Х.Вигодовського (Дунцова) (1802-1881) – декабриста, публіциста. Народився в с.Ружична Хмельницького району.

- 2002 – 80 років від дня народження М.О.Головіна (1922-1978) – російського поета. З 1954 по 1978рр. працював на Хмельниччині.
- 2002 – 80 років від дня народження В.І.Єлькіна (1922-1944) – Героя Радянського Союзу. Загинув під час бою в районі Проскурова.
- 2002 – 105 років від дня народження С.І.Каплуна (1897-1943) – професора, гігієніста, автора ряду книг по гігієні праці. Народився в м.Старокостянтинів.
- 2002 – 90 років від дня народження М.Т.Крамар (1912) – Героя Соціалістичної Праці, колишньої ланкової колгоспу с.Правдівка Ярмолинецького району.
- 2002 – 240 років від дня народження Діонісія Макклера (1762-1853) – паркобудівничого, засновника багатьох ландшафтних парків Поділля.
- 2002 – 125 років від дня народження В.А.Масляникова (1877-1944) – українського живописця. Народився у м. Кам'янець-Подільський.
- 2002 – 195 років від дня народження М.Я.Орловського (1807-1889) – історика-красзнавця Поділля, етнографа, священика, члена Подільського історико-статистичного комітету. Народився в с.Кочубіїв, тепер Чемеровецького району.
- 2002 – 430 років від дня народження М.Г.Смотрицького (близько 1572-1633) - вченого, письменника, громадського діяча. Народився в с.Смотрич Дунаєвецького району.
- 2002 – 130 років від дня народження А.Л.Смідовича (1872-1916) – талановитого санітарного лікаря, громадського діяча. Народився в м.Кам'янець-Подільський.
- 2002 – 160 років від дня народження М.І.Яворовського (1842-1919) – відомого красзнавця Поділля, історика, етнографа, фольклориста, члена Подільського історико-археологічного товариства.
- 2002 – 760 років з часу першої згадки про с.Росолівці Красилівського району.
- 2002 – 640 років з часу першої документальної згадки про Городок.
- 2002 – 640 років тому (1362) литовський князь Ольгерд передав Поділля і Кам'янець у володіння князів Коріатовичів.
- 2002 – 610 років з часу першої згадки про с.Супрунківці Кам'янець-Подільського району.

- 2002 – 590 років з часу першої згадки про с.Думанів Кам'янець-Подільського району.
- 2002 – 580 років з часу першої згадки про с.Руда, Гаврилівці Кам'янець-Подільського району.
- 2002 – 570 років з часу першої згадки про с.Привороття Кам'янець-Подільського району.
- 2002 – 570 років тому (1432) м.Кам'янцю надане Магдебургське право.
- 2002 – 560 років з часу першої згадки про с.Щербівці Новоушицького району.
- 2002 – 505 років з часу першої документальної згадки про села Дубище, Кульчини, Чернелівка Красилівського району.
- 2002 – 490 років з часу першої згадки про с.Ластівці Кам'янець-Подільського району.
- 2002 – 485 років з часу першої згадки про с.Миролюбне Старокостянтинівського району.
- 2002 – 485 років з часу першої згадки про с.Западинці, Кошелівка, Яворівці, Кульчинки, Чепелівка, Велика Клітна, Кузьмин Красилівського району.
- 2002 – 470 років з часу першої згадки про с.Човгузів Теофіпольського району.
- 2002 – 460 років з часу першої згадки про с.Савинці Ярмолинецького району.
- 2002 – 450 років з часу першої згадки с.Ільківці Теофіпольського району.
- 2002 – 450 років з часу першої згадки про с.Тарнорудка Волочиського району.
- 2002 – 445 років з часу першої згадки про с.Яблунівка Деражнянського району.
- 2002 – 425 років першої документальної згадки про села Кривин, Глинники, Головлі, Хоняків, Великий Скнит, Рівки, Малий Скнит Славутського району.
- 2002 – 440 років з часу першої згадки про с.Михнівка Теофіпольського району.
- 2002 – 430 років з часу першої згадки про с.Борщівка, Василівка, Троянівка, Строки Теофіпольського району.
- 2002 – 420 років з часу першої згадки с.Маків Дунаєвського району.

- 2002 – 420 років з часу першої згадки про с.Немиринці Теофіпольського району.
- 2002 – 400 років з часу першої згадки про села Понора, Ганнопіль, Улашанівка Славутського району.
- 2002 – 215 років тому (1787) вступили в дію папірні в селищі Понінка Полонського району та в с.Снітівка Летичівського району.
- 2002 – 165 років тому (1847) збудовано Городоцький цукровий завод – перший в Україні і на Поділлі.
- 2002 – 155 років з часу заснування Красилівського цукрового заводу.
- 2002 – 155 років тому (1847) засновано Шепетівський цукровий завод.
- 2002 – 130 років тому (1872) став до ладу перший пивзавод в м.Кам'янець-Подільський.
- 2002 – 110 років ВАТ “Хмельницький комбінат хлібопродуктів”.
- 2002 – 90 років (1912) з часу введення централізованого водопостачання в м.Кам'янець-Подільський.
- 2002 – 90 років (1912) з часу побудови першої електростанції в області у м.Кам'янець-Подільський.
- 2002 – 75 років з часу заснування Хмельницької кондитерської фабрики.
- 2002 – 75 років тому (1927) створено колгосп “Хлібороб” у с.Бахматівці Хмельницького району.
- 2002 – 70 років (1932) Хмельницькому м'ясокомбінату.
- 2002 – 70 років (1932) з часу заснування Красилівського машинобудівного заводу.
- 2002 – 130 років з часу створення (1872) Комітету для історико-статистичного описання Подільської губернії у Кам'янці-Подільському.
- 2002 – 120 років з часу заснування школи в с.Браїлівка Новоушицького району.
- 2002 – 75 років з часу заснування клубу та бібліотеки в с.Рідка Теофіпольського району.
- 2002 – 65 років тому (1937) почав діяти історичний музей – заповідник у м.Кам'янець – Подільський.
- 2002 – 45 років з часу заснування (1957) Хмельницького кооперативного технікуму.

10 СІЧНЯ 60 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ М.А.МАЧКІВСЬКОГО

Микола Антонович Мачківський – відомий український поет, член обласної організації Національної Спілки письменників України, лауреат обласної літературної премії імені Володимира Булаєнка.

Народився в селі Хоростку Славутського району в сім'ї репресованих колгоспників. Повоєнна скрута, а ще “клеймо” нащадка “ворога народу” змусили хлопчину рано розпрощатися з рідним селом. Працював на будові, підприємствах – вантажником, кочегаром, слюсарем, столяром. І витеплював у душі Слово. Воно й повело його до Львівського університету. Звідти, скінчивши факультет журналістики, повернувся на рідну Хмельниччину.

За плечима нині – майже тридцять років роботи в пресі. Обіймав у редакціях різні посади – редактор Білогірської райгазети, літредактор і літконсультант обласних газет. Завідував кабінетом молодого автора при обласній організації Спілки письменників України, понад десять років керував обласною літературною студією “Подільські джерела”, багатьом початківцям допоміг знайти свою стежину в поетичний світ.

Як знавець літературного процесу, працював науковим співробітником музею “Літературна Хмельниччина”, об'їздив чи не всю Україну, збираючи для нього матеріали.

Основна ж робота поетова – його творчість.

Перші свої вірші Микола Мачківський опублікував у “Літературній Україні”, “Сільських вістях”, у журналах “Дніпро”, “Ранок”, “Україна”, став лауреатом конкурсу “Вірш року”, що проводила газета “Молодь України”.

М.Мачківський – поет-лірик, у творчому доробку якого чимало поетичних збірок. Окремі з них: “В житах”, “Зав'язь доброти”, “Червоний рушник”, “Осіння радість”, “Вибране” та ін.

А ще Микола Антонович майстровито пише прозу. З-під його пера виходять гарні нариси, етюди, літературознавчі розвідки. У 1994 році побачила світ художньо – документальна повість, за яку письменник удостоєний обласної літературної премії ім.Володимира Булаєнка...

Хліборобська праця, рідна природа, трудовий і ратний подвиг старших поколінь, молода людина з любов'ю в серці – це його, Миколи Мачківського, світ.

ЛІТЕРАТУРА:

Твори:

В житах: Поезії – К.: “Молодь”, 1974.– 53с.

Рец.: Васильчук С. Заземленість // Рад. село.– 1974.– 26 верес.

Мацевич А. Макове поле // Рад. Поділля.– 1974.– 10 верес.

Федунець М. Освідчуюсь у коханні // Корчагінець.– 1974.– 5 верес.

Сопронюк В. Полиновий запах // Жовтень.– 1976.- № 5.– С.152.

Червоний рушник: Поезії– К.: Рад. письменник, 1979.– 80с.

Рец.: Федунець М. Радість нової зустрічі // Рад. Поділля.– 1979.– 28 лют.

Зав'язь доброти: Вірші та поема.– К.: Рад. письменник, 1986.– 125с.

Осіння радість : Поезії.– Львів: Каменярь, 1990.– 111с.

Рец.: Матійко О. Ота біла хата в цвіті білім // Рад. село.– 1991.– 10 квіт.

Карась П. Не розминаючись із радістю // Рад. Поділля.– 1991.– 13 берез.

Розімкнуте коло: Поезії – К.: Укр. письменник”, 1994.– 111с.

Рец.: Петренко О. Про що та сопілочка грає? // Ровесник.– 1995.– 21 лип.

Вибране. – Хмельницький: Доля, 1994.– 62с.– (Поетична Хмельниччина: давнє і сучасне).

Сорокодуби: Кн. про поета – воїна Володимира Буласенка, його предтеч, сучасників і спадкоємців. – Хмельницький: Поділля, 1994.– 252с.

Рец.: Слободянюк П. “Поки серце в нас живе...” // Поділ. вісті.– 1995.– 6 листоп.

Пароль – “Проскурів”: худож.– док. роман.– Хмельницький: Поділля, 1997.– 543с.

Рец.: Костюк Ю. Перший роман про Проскурівське підпілля // Поділ. вісті.– 1998.– 16 черв.

Чорний дяк : Роман .– Хмельницький: Поділля, 2000.– 228с.

* * *

Блукач, вигнанець, вірний син: /Тодось Осьмачка. Його зв'язок з Поділлям/ // Хмельницький веч.– 1993.– 27 трав.– (Літ. карта Хмельниччини).

На прою із ворогом столиким: М.П.Годованцю виповнюється 100 років //Хмельниччина.– 1993.– 24 верес.

Піднявся з Борозни...:/До 60 – річчя від дня народження В.А.Маняка/ //Майбуття.– 1994.- № 20 (листоп.).

Гомоніла Україна: Журнал “Село” і його поети //Час.– 1994.– 16 квіт.

Про М.А.Мачківського.

Мацько В.П. Микола Мачківський // Поляки на Хмельниччині: погляд крізь віки: 3б. наук. праць.– Хмельницький, 1999.– С.592-596.

Відсвіт макового поля //Сваричевський А. Проскурів літературний від давнини до сучасності.– Хмельницький, 1998.– С.137-139.

Грищук Б. “...Плоди дзвенять, як нагорода”//Поділ. вісті.– 1995.– 28 листоп.

Матійко О. Миколі Мачківському– 50 //Літ. Україна.– 1992.– 13 лют. Мачківський М.А. //Письменники Рад. України: Бібліогр. довід.– К., 1981.– С.171.

Мачківський Микола //Письменники Рад.України. 1917–1987: Бібліогр. довід.– К., 1988.– С.394.

Мачківський М.А. //Мацько В. Літературне Поділля: Довідник.– Хмельницький, 1991.– С.46.

Сваричевський А. Краса України – Поділля: Літ. карта Хмельниччини.– Хмельницький, 1991.– 48с.

Мачківський М.– С.32.

Мачківський М.А. //Письменники Хмельниччини: (Бібліогр. покажч.)– Хмельницький, 1989.– С.30-31.

1 ЛЮТОГО

50 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ І.Я.РОЖКА

Іван Ярославович Рожко народився 1 лютого 1952 року в с.Устя Снятинського району Івано–Франківської області.

Після закінчення в 1975 році Харківського інституту мистецтв ім. І.П.Котляревського працював головним режисером Івано–Франківського театру ляльок.

З 1982 року Іван Рожко режисер – постановник Хмельницького театру ляльок, а з 1988 року – режисер – постановник обласної філармонії. І.Я.Рожко – представник нової генерації режисерів, який своєю діяльністю сприяє розвитку української культури і мистецтва. За період роботи в області здійснив постановку понад 50 вистав, близько 300 поетичних програм, театралізованих концертів, святкових народних дійств.

Для його режисури характерне глибоке проникнення в матеріал, пошук співзвучного сценічного вирішення, прагнення до синтезу різних засобів виразності, відчуття національної форми, досконале знання рідної культури, звичаїв і традицій українського народу. Багато мистецьких творів мали сценічне втілення завдяки співпраці режисера з відомими діячами культури України: Д.Павличком, Д.Луценком, М.Скориком, Л.Дичко, Є. Сверстюком, В.Шевчуком, Л.Кадировою та ін.

Іван Ярославович – режисер обласних та міських свят, концертів, звітів творчих колективів області в Національному палаці “Україна”, організатор і режисер програми до ювілею художниці Катерини Білокур у Києві.

Вагомим здобутком його є щорічні нові програми – вистави за творами Т.Шевченка. Його 18 вистав на Всесоюзних і Всеукраїнських оглядах – конкурсах були відзначені дипломами Міністерства культури України і колишнього Союзу.

У 2000 році І.Рожко провів велику роботу по втіленню 12 програм мистецько–духовної акції “Син Божий йде до нас”, присвяченої 2000-літтю Різдва Христового. З великим успіхом ним, як ініціатором, організатором і режисером програм, були проведені перший

“Подільський фестиваль органної та камерної музики” (2000р.) і фестиваль “Бахівські вечори у Хмельницькому” (2001р.).

Іван Ярославович – лауреат обласних премій “Корчагінець” (1990), ім. Т.Г.Шевченка (1995), ім.Я.Гальчевського (2001), міської премії ім.Б.Хмельницького (1998). Він є членом Національної спілки театральних діячів України.

ЛІТЕРАТУРА:

Режисер, лауреат обл. премії ім.Т.Г.Шевченка, лауреат премії “Корчагінець”, дипломант республікан. конкурсу Іван Рожко.– Хмельницький, 1996.– Буклет.

Рожко І. “Я не бачу застою в культурі”... /Бесіду вела В.Калінська// Хмельниц. веч.– 1996.– 6 квіт.

Рожко І. Лесина пісня /Бесіду вела Т.Подобна// Корчагінець.– 1991.– 11 берез.

Кульбовський М. Зерна творчості: (До 45-річчя від дня народження Івана Рожка //Кульбовський М. З подільського кореня: Публіцист. нариси з історії культури на Поділлі.– Хмельницький, 1999.– С.158-161.

Карась П. Іван Рожко, з котрим знайомити не треба //Поділ. вісті.– 1998.– 13 січ.

Подільський А. Невсипущий Іван Рожко// Вісті Центроспілки.– 1998.– 26 берез.

Кульбовський М. Сівач на ниві благодатній// Поділ. вісті.– 1996.– 13 берез.

Дралюк Н. Бо душа в нього щедро// Поділ. вісті.– 1995.– 13 квіт.

Кульбовський М. Дві долі на одному полі //Культура і життя.– 1996.– 3 січ.

Лужинська Т. ...І став лауреатом// Хмельниччина.– 1995.– 14 квіт.

Кабачинська С. На талант помножена праця// Рад. Поділля.– 1986.– 15 січ.

Бадєєв С. Незабуті вечори з органом// Укр. культура.– 2001.- № 2.– С.6-7.

Медведева Н. З любов'ю до професії// Укр. театр.– 1982.- № 4.– С.21-22.

5 ЛЮТОГО 100 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ М.А.ЧИРСЬКОГО (1902 – 1942)

Микола Чирський – поет, драматург, артист. Півстоліття його ім'я було піддано забуттю на рідній землі.

Народився Микола Антонович Чирський 5 лютого 1902 року в Кам'янці-Подільському. Два роки навчався в міській гімназії, скінчив п'ять класів Балтської гімназії. Зовсім юним прилучився до національно – визвольної боротьби – вступив до повстанського загону Заболотного. Через важкі обставини воєнної доби Микола Чирський уже з денікінськими частинами пробивається до рідного міста, де поповнив лави частин Української регулярної армії. У листопаді 1920-го емігрував до Польщі. Тут разом з Ю.Дараганом, Є.Маланюком, М.Загривним заснував журнал “Веселка”, в якому опублікував свої перші вірші, нариси, критичні замітки. Виступав на сторінках газети “Свобода”, різних бюлетенях, альманахах.

Наша землячка (мешкає у США) Оксана Вікул зустрічалася в Празі з М.Чирським і про нього як творчу особистість, залишила найприємніші спогади. І хоч вищої освіти не мав за плечима, а проте самотужки працював над словом, до читача не поспішав. Працював у театрах Тячева, Мукачева, Ужгорода як комедійний актор. І писав, писав... Одна за одною виходять його п'єси “Отаман Пісня” (1937), “П'ятий рейд” (1938), “Лев з Абісінії” (1939). І лише під час війни у Празі виходить друком збірка його поезій “Емаль” (1941). На сьогоднішній день – це раритетні видання, які становлять і художню, й історичну цінність.

На початку Другої світової війни важко хворий поет “празької школи” (у 1937 р. видалили одну легеню) повертається до рідного міста. Дорогою він зупинився у Львові, завітав до тамтешнього оперного театру й залишив режисерові Володимирі Блавацькому п'єсу “Отаман Пісня”. Прем'єра відбулася 11 червня 1950 року у США. Чому Володимир Трач-Блавацький зупинився на цій патріотичній драмі?

Бо вона передавала вірно, реально атмосферу воюючого комунізму перших років Радянської влади на Правобережній Україні.

Микола Чирський як драматург, без задиркуватого пафосу дав образ повстанського отамана – філософа (його справжнього імені ніхто не знав, тому й прозвали Піснею), який боровся з молодими ідеалістами і несвідомими.

У рідному місті письменник працює в театрі Т.Шевченка, друкує вірші, рецензії в газеті “Подільнин” під власним прізвищем та під вигаданими – Микола Собачкін, Микола Подільак, М.Бурлака, Ларіон Ліра, М.Юрич. Однак, день за днем сили його покидали. У розквіті таланту, нездійснених мрій помер від сухот 26 лютого 1942 року. Де його могила і досі ніхто не знає. Чи поросла бур’яном, чи може більшовицькі служачки зрівняли із землею, щоб і духу не було від “буржуазного націоналіста”, який набрався сміливості у сатиричних епіграмах висміювати навіть “батька всіх народів”. Це питання залишається відкритим для істориків – краєзнавців...

Віталій Мацько,
кандидат філологічних наук.

ЛІТЕРАТУРА:

Мацько В. “Вузлики” для УЛЕ// Слово і час.– 1999.- № 10.– С.44-47.

Мацько В. Празької школи поет// Слово і час.– 1995.- № 4.– С.321.

Червак Б. Микола Чирський – поет і націоналіст// Укр. слово.– 1995.– 21 груд.

Самчук У. На білому коні: [Спогади]// Дзвін.– 1993.- № 1, 2, 3.

Згадується про М.Чирського.

Чирський М.// Мацько В. Шевченко у серці моїм.– Хмельницький, 1996.– с.37.

17 ЛЮТОГО 125 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ В.А.ЧАГОВЦЯ

Журналіст, письменник і театрознавець Всеволод Андрійович Чаговець народився в Старокостянтинові 17 лютого 1877 року в сім'ї урядовця.

Вже в зрілому віці, у 1930 році, він друкує статтю “З темряви минулого” з підзаголовком “1881-1891 на Волині”, де знаходимо не лише спогади про дитинство автора, яке проходило, як він зазначає, в “ароматі” народної творчості, оповідань про Кармалюка і пісень про Нечая, а й цікаві розповіді про Старокостянтинів і Волинь взагалі.

На навчання В.Чаговець виїжджає до Києва. Після гімназії він успішно закінчує історико-філологічний факультет Київського університету і працює в стінах альма-матері викладачем. Але передові погляди молодого приват – доцента були не до смаку реакційній професурі. І Чаговець, залишивши викладацьку роботу, з 1901 року співробітничав у прогресивній на ті часи газеті “Киевская мысль”. Друкує там рецензії, публіцистичні статті. Він є автором критичних робіт про М.Гоголя, В.Короленка.

Приязні стосунки та особиста щира дружба з'єднувала Чаговця з діячами української літератури, мистецтва, зокрема з М.Лисенком, М.Заньковецькою, М.Садовським, П.Саксаганським, Оленою Пчілкою. Знав він і Лесю Українку. Спогади про неї зафіксував у нарисі “Велике серце”.

Чаговець був великим другом українського театру, боровся в умовах миколаївської Росії за його утвердження. У книзі спогадів відомого артиста І.О.Мар'яненка “Минуле українського театру” знаходимо рядки, сповнені глибокої любові і вдячності до В.Чаговця за його організаційну і творчу допомогу українському театрові, що почав стаціонарну роботу в Києві в 1907 році.

В.А.Чаговець підтримував дружні стосунки і з кращими представниками культури і мистецтва російського народу – М.Горьким, В.Короленком, О.Купріним, Ф.Шаляпіним, народним

оповідачем Іваном Рябініним, з славною плеядою Московського художнього театру – К.Станіславським, В.Немировичем – Данченком, О.Кніппер – Чеховою. В його особистому архіві збереглося багато цікавих листів, знімків з дарчими підписами В.Качалова, К.Станіславського, єврейського письменника Шалом – Алейхема.

За радянських часів В.А.Чаговець продовжував свою роботу в галузі літератури і мистецтва. Він написав оригінальну п'єсу “Дойна”, лібрето до балетів “Лілея” К.Данькевича, “Маруся Богуславка” А.Свечнікова, інсценізував твори М.Горького і О.Купріна.

Він автор літературної розвідки “Біля могили Шевченка”.

В.А.Чаговець помер 20 грудня 1950 року, проживши велике і багате життя.

А.В.Сваричевський, краєзнавець

ЛІТЕРАТУРА:

Чаговець Всеволод Андрійович// Митці України: Енцикл.довід.– К., 1992.– С.624.

Чаговець Всеволод Андрійович// УРЕ.– 2-е вид.– К., 1985.– Т.12.– С.239-240.

Сваричевський А. Письменник і театрознавець В.А.Чаговець// Велика Волинь: минуле й сучасне: Матеріали Міжнар. наук. краєзн. конф.– Хмельницький, 1995.– С.510-512.

Сваричевський А. Краса України – Поділля : Літ. карта Хмельниччини.– Хмельницький, 1991.– 48с.

Чаговець В.А.– С. 38.

Чаговець В.А.// Мацько В. Літературне Поділля.– Хмельницький, 1991.– С.72.

Сваричевський А. Письменник і театрознавець// Поділ. вісті.– 1997.– 22 квіт.

Гуменюк С. Велике життя// Рад. Поділля.– 1972.– 30 квіт.

Чаговець В.А. //Письменники Хмельниччини: (Бібліогр. покажч.)– Хмельницький, 1989.– С.52.

25 ЛЮТОГО ОБЛАСНІЙ БІБЛІОТЕЦІ ДЛЯ ЮНАЦТВА – 25 РОКІВ

Хмельницька обласна бібліотека для юнацтва була створена однією із перших в Україні розпорядженням обласної ради народних депутатів № 48-р від 25 лютого 1977 року.

З перших днів існування колектив бібліотеки розгорнув активну роботу по залученню до читання юнацтва з 15 до 21 року, формуванню книжкового фонду, довідково-бібліографічного апарату, проведенню молодіжних творчих акцій. Близько півмільйона юнаків та дівчат міста і області обслужено бібліотекою за 25 років творчої праці.

Обласна бібліотека для юнацтва впевнено вступила в нове тисячоліття. Сформовано 200 – тисячний книжковий фонд, створено нові відділи – реклами, періодики, інформаційної підтримки освіти. Розпочато створення електронного каталогу, локальної комп'ютерної мережі.

Бібліотека є ініціатором багатьох цікавих молодіжних ідей, нових проєктів, учасником цільових молодіжних програм “Молодь проти наркотиків”, “Поринемо у світ книги”, “Джерело”. Ми підтримуємо партнерські відносини та співробітництво з навчальними закладами нового типу, державними і громадськими молодіжними структурами, з видавництвами, книготорговельними фірмами.

ЛІТЕРАТУРА:

Буяновська Г.К., Тарчевська В.Б. Хмельницькій обласній бібліотеці для юнацтва – 20 // Хмельниччина: роки становлення та поступу (1937-1997): Матеріали Всеукр. наук. краєзн. конф., 26 верес. 1997 р. - Хмельницький, 1997. – С.322-324.

Буяновська Г.К. Організація служби соціальної підтримки молоді в умовах обласної юнацької бібліотеки // Культура Поділля: історія і сучасність: Матеріали другої наук.-практ. конф., присвяч. 500 – річчю

м.Хмельницького, 27-29 серп.– Хмельницький, 1993.– С.197-198.

Буяновська Г.К., Тарчевська В.Б. Бібліотека і зміна ціннісних орієнтацій молоді в нових соціально-економічних відносинах// Культура і екологія юнацтва.– Хмельницький, 1996.– С.243-245.

Демченко Ж.О. Робота для людей – це щастя: (Про фундатора і першого директора Хмельницької обл. б-ки для юнацтва Діну Тимофіївну Починок)// Духовні витоки Поділля: творці історії краю: Матеріали наук.-практич. конф., 9-11 верес. 1994р. м.Кам'янець-Подільський.– Хмельницький, 1994.– С.203-205.

Таньчук Т.М. Пломенити “Божу іскру” : (Робота Хмельниц. обл. б-ки для юнацтва з творчою молоддю)// Творче Поділля: Публ.-худож. альманах Хмельниц. міськ. літ. спілки “Поділля”.– Хмельницький, 1995.– С.8-11.

Тарчевська В.Б. Робота юнацької бібліотеки по сприянню молодіжному підприємництву на Хмельниччині //Підприємництво на Хмельниччині: історія і сучасність: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 3-4 липня 1998.– Хмельницький, 1998.– С.278-281.

Альтман Р.С. Диплом ВДНГ – бібліотеці// Рад. Поділля.– 1984.– 13 лист.

Арїон Г. Скарбниця надбань духовних: (Обл. б-ка для юнацтва) // Ровесник.– 1992.– 11 квіт.– С.1.

Бібліотека для юнацтва //Рад.освіта.– 1980.– 11 черв.

Захарова Н. Початок біографії: Хмельниц. обл. б-ка для юнацтва// Соц. культура.– 1980.- № 6.– С.16-17.

Разуваєв В. Обласний юнацький – 20 //Проскурів.– 1997.– 21 трав.- С.4.

Рейн Г. Бібліотечний бум минув: усі в бібліотеку: /Обл. юнацька сьогодні//Є.– 2001.– 6 серп.– С.13.

Скарбниця інформації та культурний центр /Хмельниц. обл. б-ка для юнацтва// Корчагінець.– 1991.– 14 верес.– С.6-7.

Слученко М. Щоб досягнути мудрості: /Робота обл. б-ки для юнацтва// Корчагінець.– 1980.– 1 берез.

Якщо завтра п'ятирічка// Україна молода.– 1996.– 21 трав.– С.8.

Яровенко Т. Телефон довіри – в бібліотеці// Ровесник.– 1993.– 25 верес.– С.1.

6 БЕРЕЗНЯ

175 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

Л.І.ГЛІБОВА

Видатний український байкар Леонід Іванович Глібов народився 5 березня 1827 року у селі Веселий Поділ Хорольського повіту на Полтавщині. Початкову освіту він здобув удома. У 1840 році вступив до Полтавської гімназії. Перший вірш “Сон”, написаний ним в 1841р. знайшов прихильні відгуки в гімназії.

Літературні інтереси Глібова ще більш зросли, коли він 1849 року вступив до Ніжинського ліцею. У 1853 році понад двадцять його байок були надруковані в “Черниговских губернских ведомостях”.

Але ці байки стали причиною того, що Київський учбовий округ після закінчення Л.Глібовим ліцею 1855 року цілий рік вирішував питання про можливість допуску до вчителювання “неблагонадійного” поета.

Нарешті на початку 1856 року йому видано атестат про закінчення ліцею і з 1-го вересня того ж року його було призначено вчителем історії в повітовому дворянському училищі, що в Чорному Острові на Поділлі.

Ряд архівних матеріалів дають нам деяку уяву про педагогічну та літературну діяльність Глібова на Поділлі.

Старанністю і сумлінним ставленням до своїх обов’язків молодий учитель виділявся серед колег. Свідченням цьому є те, що завідувач Петро Кунашевський, йдучи у відпустку, залишає на своє місце Глібова, хоч в училищі були ще 8 вчителів.

Часто читаючи на уроках власні твори, а також інших письменників, Глібов прищеплював учням любов до літератури.

Поряд з активною педагогічною роботою Глібов багато працює як поет, надсилаючи нові твори до “Черниговских губернских ведомостей”. З кожним новим твором популярність Глібова як байкаря зростає.

Понад два роки провів у мальовничому подільському містечку Леонід Іванович Глібов. Навчав дітей, писав вірші, творив байки

“Билина”, “Вівчар”, “Лящі”, “Щука”, вірші “Думка”, “Пісня”. У 1858 році Глібов перейшов на посаду викладача в Чернігівській гімназії.

Помер 10 листопада 1893 року у Чернігові, де його й поховано.

Свято шанують пам'ять Леоніда Глібова на подільській землі. Одна із вулиць Чорного Острова носить його ім'я, перед школою височить погруддя байкаря.

Учителі місцевої школи (нині коледж) тривалий час збирали документи про перебування Глібова на Поділлі. Завдяки цьому стало можливим 1968 року відкрити перший в Україні музей Глібова. Тут проводяться глібовські уроки, літературні ранки, часто бувають учні району і з області.

А.В.Сваричевський, лауреат обласної премії ім.Т.Г.Шевченка

ЛІТЕРАТУРА:

Твори:

Твори.– К. : Дніпро, 1982.– 231с.

Байки. Поезії.– К. : Дніпро, 1991.– 268 с.– (Б-ка укр. класики “Дніпро”).

Золота тарілочка: Вірші, байки, загадки.– К. : Веселка, 1994.– 95с.

Про перебування Л.І.Глібова на Поділлі:

Історія міст і сіл Української РСР. Хмельниц. обл.– К., 1971.– 705с.

Глібов Л.І.– С.70, 563, 564

Сваричевський А. “Стоїть гора високая”// Сваричевський А. Проскурів літературний від давнини до сучасності.– Хмельницький, 1998.– С.35-41.

Шелепало О. Згадуючи поета – байкаря//Рад.Поділля.– 1988.– 28 серп.

Ядушливий М. Ювілей байкаря у Чорному Острові// Рад. Поділля.– 1983.– 2 жовт.

Сваричевський А. Леонід Глібов – байкар і педагог// Пед. вісн.– 1996.– № 1.– С.13-15.

Глібов Л.І.// Письменники Хмельниччини: (Бібліогр. покажч.).– Хмельницький, 1989.– С.58-59.

24 КВІТНЯ

50 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ В.П.МАЦЬКА

На культурному небосхилі Поділля яскраво сяє зоря письменника і журналіста, ученого і громадського діяча Віталія Мацька. Його ім'я широко відоме не тільки в Україні, а й далеко за її межами. Про нього знають в Румунії, Польщі, Словаччині, Сполучених Штатах Америки, Канаді, Німеччині. Книги з літературного краєзнавства, історії української літератури, автором яких є В.П.Мацько, читають в Австралії, США, Канаді, Німеччині, Росії, Білорусі. Його називають людиною енциклопедичних знань.

Народився Віталій Петрович Мацько 24 квітня 1952 року у селі Шрубків Летичівського району. Батьки його походять з Іванковець Старосинявського району, але жорстока дійсність зловісних сталінських часів (голод - 33, війна, репресії) змушувала селян кидати обжиті місця. Довелося й матері письменника Марії Аристархівні Мацько (1913-1996) шукати ліпшої долі, яку знайшла за два десятки кілометрів від рідного села.

У Шрубкові Віталій Мацько закінчив восьмирічку (1967), отримав перший трудовий гарт. Зростав над чарівним Південним Бугом у гармонії з природою. Полюбив фольклор, занотовував почуте про козацьке минуле, про походи Б.Хмельницького. Так лягали на папір перші поетичні і прозові рядки.

Після закінчення Меджибізької середньої школи (1969) поступив у Хмельницький технікум радянської торгівлі (нині – економічний технікум). А після армії був давно вимріяний факультет журналістики Київського університету імені Тараса Шевченка. Творчу майстерність гартував під керівництвом учених, письменників-публіцистів Дмитра Прилюка, Анатолія Погрібного, Юрія Бурляя, Павла Федченка, Алли Коваль, Марії Каранської, Олександра Пономаріва, Степана Колесника. Роки навчання в столичному вузі не минули марно: брав приватні уроки у літераторів старшого покоління: Ірини Стешенко, Євгена Кирилюка, Василя Минка, Костя Гордієнка, Юрія Мокрієва...

На долю письменника випало чорнобильське лихо – брав участь у ліквідації наслідків аварії. Ця тема відображена у його повісті “Вбите

коріння”, збірці поезій невеликої за форматом, але глибокої за змістом, під назвою “Зелений Мис” (1996). Він першим серед науковців Хмельниччини взявся за раніше заборонену тему і видрукував книгу “Голод на Поділлі” (1993). Як фахівець – філолог досліджує глибинні пласти і давньої української літератури, і сучасного літературного процесу, про що свідчать змістовні публікації в наукових збірниках, періодиці.

Склалося так, що ми з ювіляром часто зустрічаємося на засіданні головної ради Всеукраїнського товариства “Просвіта”, членом якої я є, а отже, маю можливість зіставити творчість за часовим виміром. Скажу, у творчому науковому потенціалі Віталія Мацька ще закладено багато позитивного заряду, а попереду ж цілина незайманих облогів. Ці облоги, цю цілину йому й піднімати.

З 1994 р. очолює Хмельницьке обласне товариство “Просвіта” – понад усе любить Україну, вболіває за неї, докладає чимало зусиль задля її розквіту. Побільше б таких патріотів – просвітян.

Олександр Пономарів,

доктор філологічних наук, професор Київського Національного університету імені Т.Шевченка, письменник.

ЛІТЕРАТУРА:

Твори:

Злотонить.– Кам’янець-Подільський, 1994.– 287с.

Літературне Поділля. – Хмельницький: Ред. - вид. відд., 1991.– 109с.

Шевченко у серці моїм. – Хмельницький: Поділля.– 1996.– 63с.

Вбите коріння: Повість– есе.– Хмельницький: Ред.– вид. відд., 1992.– 62с.

Голод на Поділлі: Книга свідчень.– Кам’янець-Подільський, 1993.– 104с.

Під небом України: Поезії.– Хмельницький: “Просвіта”, 1999.– 63с.

Зелений Мис : Поезії.– Хмельницький: “Просвіта”, 1996.– 18с.

Про В.П.Мацька:

Краєзнавство літературне// Укр.літ. енциклопедія. Т.3.– К., 1995.– С.45

Романюк М. Мацько Віталій Петрович// Укр. журналістика в іменах:

Матеріали до енциклопед. слов. Вип. 7.– Львів, 2000.– С.214.

Ненцінський А. Талант – це праця// Поділ. вісті.– 1999.– 18 травня

Мазуркевич О. На плідній ниві рідного слова// Час.– 1994.– 5 лют.

25 КВІТНЯ 95 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ М.П.ТРУБЛАЇНІ

Микола Петрович Трублаїні (справжнє прізвище Трублаєвський)– український письменник, автор романів та повістей “Лахтак”, “Шхуна”, “Колумб”, “Мандрівники”, які користувалися та й тепер користуються популярністю серед молоді.

Народився Трублаїні на Вінниччині в селі Вільшанці 25 квітня 1907 року в сім’ї лісоруба і сільської вчительки, а творчий шлях його розпочинався на Проскурівщині.

У 1920 – 1924 роках сім’я Трублаєвських жила в селі Черепівка нині Хмельницького району, де мати вчителювала. Громи і лихоліття громадянської війни докочувалися і до Черепівки. Тринадцятирічний Микола вирішив побувати на фронті, битися з ворогами. Він на приступці вагона вирушив на фронт.

Але на повному ході поїзда Микола зірвався з підніжки і скотився під укіс. Залізничники знайшли його непритомним поблизу Проскурова. У хлопця були покалічені ноги, довелося його відправити у Проскурівську лікарню. Згодом Микола навчається у Проскурівському реальному училищі. Закінчивши навчання, 1923 року він повертається в Черепівку і починає завідувати хатою – читальнею. Хлопець вчив грамоти черепівчан, читав їм книги, періодичні видання.

Роки, проведені на Проскурівщині, надовго залишилися в пам’яті

Трублаїні. У 1929 році, вже працюючи в харківській газеті “Вісті”, він друкує нарис “Із записів молодого журналіста”, де в художній формі оповідає про ті події, котрі відбулися в Черепівці, називаючи це село Рогозянкою.

Майбутній романіст, повістяр, майстер оповідання, нарису першу свою кореспонденцію написав на Проскурівщині у 1924 році і її опублікувала губернська вінницька газета “Червоний край”. Того ж таки 1924 року Микола разом з матір’ю переїжджають до села М’ястківки на Вінничині. Трублаїні починає працювати штатним співробітником газети “Червоний край”. У 1925 році ця газета посилає Миколу на Всеукраїнські курси журналістики у Харків, після закінчення яких він починає працювати у газеті “Вісті”.

У вересні 1941 року Трублаїні виїхав на фронт Вітчизняної війни. Працював у редакції фронтової газети “Знамя Родины”. 4 жовтня 1941 року був смертельно поранений осколком бомби. Помер у санітарному поїзді, і похований у місті Ровеньки на Луганщині в братській могилі.

А.В.Сваричевський, краєзнавець

ЛІТЕРАТУРА:

Твори:

Вибрані твори: У 2-х т.- К.: Веселка, 1983.

Т.1.– 496с.

Т.2.– 506с.

Шхуна “Колумб”: Повість.– К.: Молодь, 1988.– 397с.

Лахтак: Повість.– К.: Молодь, 1953.– 204с.

Про перебування М.П.Трублаїні на Поділлі:

Сваричевський А. Перша мандрівка Трублаїні //Сваричевський А. Проскурів літературний від давнини до сучасності.– Хмельницький, 1998.– С.75-79.

Скорський М., Сваричевський А. Від Дністра до Горині: Літ.-мистец. карта Поділля// Жовтень.– 1972.- № 10.– С. 135.

Сваричевський А. Трублаїні починався на Поділлі: 3 блокнота літературознавця// Рад. Поділля.– 1977.– 3 верес.

28 КВІТНЯ 80 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ О.СМОТРИЧА

Його ім'я маловідоме. Поет, прозаїк Олександр Смотрич народився 28 квітня 1922 року в місті Кам'янці-Подільському. Батько поета на той час працював економістом в кооперації. Дитячі роки пройшли в Харкові. З 1935 року разом з батьками він оселяється в селі Деміївці під Києвом. Після школи здобуває музичну освіту.

З юних літ прилучається до поетичного слова, однак друкуватись не поспішає. Твори його побачили світ в роки Другої світової війни на сторінках київської газети “Український голос”, де О.Смотрич працював кореспондентом.

З відступом німецьких військ, письменник емігрує на Захід. В Берліні влаштовується кореспондентом україномовної газети “Голос”. Друкується тут, а також в журналі “Арка” (1946), співробітниками якого були досвідчені письменники В.Державин, Ю.Шевельов, У.Самчук, Г.Костюк, І.Кошелівець та інші. Разом з ними і гартує перо молодий письменник–подільнин.

Першою ластівкою, стала збірка новел О.Смотрича “Ночі. Голуба Савоя”, що вийшла у Ганновері 1947 року. Тоді письменнику виповнилося чверть віку од роду. Невдовзі побачила світ ще одна белетристична праця “Вони не живуть більше”. Прибувши 1949р. до Канади (м.Торонто), наш земляк друкує “Вибране” (Торонто, 1952) і переходить плавно з прози на поезію. Його охоче друкують в журналах “Сучасність”, “Молода Україна”, “Нові дні” тощо.

Окремою книгою з'являються поезії “Буття” (1973), “Вірші”. Твори подільнина, який в силу історичних обставин опинився за кордоном, помітила офіційна критика.

Літературознавці звертали увагу автора на верлібр, що ним майстерно оперував поет, на складність і філософську заглибленість думки. Словом, поезії О.Смотрича вирізнялися нестандартністю, деяким порушенням ритмомелодики, а отже, ті читачі, котрі звикли до традиційного вірша, важко сприймали поезію нашого земляка.

Існує версія, що Олександр Смотрич – це не справжнє прізвище, а псевдонім. Питання залишається відкритим для дослідників краю.

Віталій Мацько, кандидат філологічних наук.

ЛІТЕРАТУРА:

Смотрич Олександр// Енциклопедія українознавства. Т.8.– Париж– Нью-Йорк, 1976.– С.267

Шевельов Ю. Про самвидав на іншому континенті// Сучасність.– 1975, №9 (177).– С.10-23.

Рахманний Р. Холодний вогонь їхніх віршів// Свобода.– 1975, 23 вересня.

15 ЧЕРВНЯ 65 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ В.О.СОБОТОВИЧА

Володимир Олександрович Соботович народився “серед барв і пахоців Поділля”, в селі Чорна Старокостянтинівського району 15 червня 1937 року в родині вчителів.

Дитинство Володі було подібним до дитячих літ його однолітків воєнних та повоєнних років. Пас козу, ходив збирати колоски, слухав вечорами казки і розповіді дідуса, захоплювався поезією. Навчався в Чорнівській семирічній школі. 1953 року закінчив Левківську середню школу і вступив на філфак Київського університету. Після його закінчення, працював редактором у видавництвах “Дніпро” і “Молодь”.

Було видруковано десятки його статей, літературних розвідок, новел, гумористичних оповідань, за його сценаріями ставилися фільми. Знав декілька мов, перекладав з чеської.

Нарешті 1971 року у видавництві “Молодь” виходить його збірка прозових творів “Татарське зілля”. Сюди ввійшла повість “Експурсія”, оповідання та образки.

Володимир Соботович писав на книжки знайомих поетів критичні статті, рецензії та навіть півсловом ніколи не обмовився, що сам складав вірші.

Можливо, часом і збирався вийти на люди з поезією. Та раптом— несподіване: в розквіті життєвих і творчих сил, - тоді, коли він тридцятип’ятирічний, повен задумів і планів ніби брав розгін для творчого злету— пішов з життя. Це сталося в 1973 році. Поховали його на Байковім кладовищі. “Він був тихий— тихий, скромний і сором’язливий. Він завжди улаштовував чужі справи, діставав для когось ліки і, як часто буває з такими людьми, не завбачив запастися ліками для себе. Про його скромність свідчить хоча б те, що навіть найближчі друзі не знали, що він пише вірші. А писав він їх майже щодня”, - зазначав Юрій Мушкетик.

Гідним вшануванням пам’яті молодого талановитого українського письменника Володимира Соботовича стала посмертна збірка його поетичних і прозових творів “Навіщо у квітні сніг”, яку упорядкував Володимир Коломієць з передмовою Юрія Мушкетика. У 1991 році Соботовича посмертно прийнято в члени Спілки письменників.

Свято шанують пам’ять Володимира Соботовича у його рідному селі, що на Старокостянтинівщині. У Чорнівській школі оформлений музейний куточок з матеріалами про його життя і творчість. Щорічно проходить урок літератури рідного краю, присвячений видатному землякові, на який запрошуються його родичі.

А.В.Сваричевський, краєзнавець.

ЛІТЕРАТУРА:

Твори :

Навіщо у квітні сніг.— К. :Молодь, 1976.— 256с.

Поезії// Пед. вісн.– 1997.- № 2,- С.39-40.

Про В.О.Соботовича:

Соботович В.О.// Мацько В. Літературне Поділля.– Хмельницький, 1991.– С.66.

Сваричевський А. “Світ у мені не вмере”: До 60-ліття призабутого, але талановитого поета// Пед. вісн.– 1997.- № 2.– С.38-39; Літ. Україна.– 1996.– 10 жовт.

22 ЛИПНЯ 115 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ В.М.ШОПІНСЬКОГО (1887-1967)

Василь Мартинович Шопінський (справжнє прізвище Жоночин)– український прогресивний письменник, діяч трудової еміграції в США. Народився в селі Терешівцях Хмельницького району в сім’ї селянина–бідняка.

У 1908 році емігрував, працював на підприємствах Америки. Друкуватися почав у 1918 році у нью-йоркській газеті “Робітник”. Будучи активним дописувачем газети, В.Шопінський швидко став членом її редакції. Майже в кожному номері з’являлися його статті, фейлетони, які завжди були злободенними та влучними.

У 1920 році редактори “Робітника” почали видавати нову газету “Українські щоденні вісті”, яка стала органом української прогресивної громадськості. В ті ж роки в Нью-Йорку видавався український сатиричний журнал “Молот”, в якому також друкувався Жоночин.

Наш земляк брав активну участь в громадському житті української еміграції США і згодом почав розповідати про неї на сторінках харківських журналів “Червоний шлях” і “Плужанин”, львівського журналу “Нова культура”. Таким чином читачі України знайомилися з його творами.

Василь Шопінський – автор збірки новел “Фабрична неволя”

(1925), п'єс “Жебрацька Америка” (1930) і “Змова пінкертонівців” (1931), оповідання “Маленька робітниця” (1969) та інших, в яких письменник правдиво показує важку долю української трудової еміграції.

Помер В.М.Шопінський у Нью-Йорку 26 серпня 1967 року, уже відзначивши своє вісімдесятиріччя.

ЛІТЕРАТУРА:

- Мацько В. Ювілей письменника// Рад.Поділля.– 1987.– 14 серп.
Назаренко Є.Письменник з Терешківців// Прибуз.зоря.– 1992.– 5 трав.;
Хмельницький веч.– 1994.– 27 січ.
Сваричевський А. Краса України– Поділля: Літ. карта Хмельниччини–
Хмельницький, 1991.– 48с.
Шопінський В.М.– С.34.
Шопінський В.М.// УРЕ.– 2-е вид.– К., 1985.– Т.12.- С.429.
Шопінський В.М.// Мацько В. Літературне Поділля.– Хмельницький,
1991.– С.74.
Шопінський В.М./ Письменники Хмельниччини: Бібліогр. покажч.–
Хмельницький, 1989.– С.54.

21 СЕРПНЯ 110 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ К.Т.ТУРКАЛА (1892 – 1979)

Кость Тимофійович народився 8 (21) серпня 1892 року в с.Немиринці Городецького району у багатодітній родині священика. Отож, і батько прагнув дати дітям духовну освіту. Хлопець навчався в Кам'янець-Подільській духовній семінарії (1907-1911), а потім їде до Києва й стає студентом політехнічного інституту (1911-1914). Навчання перервала перша світова війна, солдатом їде на фронт.

В роки національно-визвольних змагань К.Т.Туркало на передових позиціях: з Петрограда його відряджають до Києва як члена

Центральної Ради від Всеукраїнської спілки військових депутатів (1917-1918). А ще 1918р. був на викладацькій роботі, як учитель української мови у школі військових старшин (Київ).

На початку 1919 р. переїхав до Кам'янця, став урядовцем культурно-освітньої управи Генерального штабу армії УНР. Восени 1920-го він не емігрував, а повернувся до рідного села, звідти – до Києва. Був редактором української мови при Академії наук України. Разом з В.Фаворським уклав “Словник технічної термінології (1928), долучився до видання “Практичного російсько-українського словника ділової мови: конторської та рахівничої (1926).

Творчі плани перервала сталінська система з надуманим процесом “Спілка визволення України”. Першим під приціл енкаведистів потрапляє Кость Туркало. Чудом врятувавшись від смерті, виходить на волю перед початком Другої світової війни. Своє ставлення до цього судилища Кость Тимофійович висловлював не раз, свої думки зібрав воедино і видав 1964р. книжку “Тортури”.

З 1943-го він на еміграції. Спочатку була Польща, потім – Німеччина, а 1949 року родина виїхала до Америки. Оселившись в Нью-Йорку, Кость Туркало часто виступав на сторінках преси, як свідок зловісних подій, брав діяльну участь у виданні журналів “Нові дні”, “Вісник”, газет “Свобода”, “Українські вісті”.

Земний шлях мовознавця, публіциста, громадського діяча К.Т.Туркала завершився 17 жовтня 1979 року на американському континенті.

Віталій Мацько, кандидат філологічних наук.

ЛІТЕРАТУРА:

- Мацько В. Зловісних подій свідок// Майбуття.– 1998.- № 11-12.
Маліш П. Ми і діаспора// Поділ. вісті.– 1998.– 10 верес.

1 ВЕРЕСНЯ

80 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

М.Н.МАГЕРИ

Микола Никанорович Магера народився 1 вересня 1922 року в селі Могилівці Дунаєвського району в селянській родині. У сім'ї Микола був другою дитиною, а після нього – ще шестеро братиків і сестричок. Як згадує письменник у повісті “З давніх літ”, йому, як старшому довелося всіх менших виколисувати, коли батьки працювали в полі чи на городі. А звідси – знання психології дітей різного віку, які стали в пригоді майбутньому письменникові.

У 1937 році М.Н.Магера закінчив Могилівську семирічну школу, а в 1941 – Дунаєвську середню школу № 4. Зразу ж після одержання атестата зрілості був покликаний до Червоної Армії, бо почалася Велика Вітчизняна війна. Воював на Ленінградському фронті, потім – на Першому Українському, був поранений, лікувався у госпіталі, війну завершив під Прагою. Нагороджений орденами Слави III ступеня, багатьма медалями.

У 1946-1951 роках навчався на українському відділі філологічного факультету Київського державного університету ім.Т.Г.Шевченка, після закінчення якого поїхав на рідне Поділля. Працював учителем української мови і літератури Віньковецької СШ, директором Віньковецької школи робітничої молоді, завідувачим кабінетом української і російської мов і літератур Хмельницького обласного інституту удосконалення вчителів, інспектором шкіл обласного відділу освіти, викладачем української мови Хмельницького педучилища.

Залишивши педагогічну роботу в 1984 році, спрямував енергію на написання художніх творів для дітей та дорослих. Цьому сприяло і те, що у квітні 1983 року його прийняли у члени Співки письменників України.

М.Магера почав писати вірші ще з шкільних років. У віршах, написаних у 1942-1945 роках, наскрізним є мотиви боротьби з фашизмом. Частина цих поезій увійшла згодом до збірок “Я хочу жити” (1990), та “Привіт тобі, сонце!” (1995р.).

У 1971 році у видавництві “Каменярь” виходить перша збірка

оповідань і новел М.Магери “Мати”, яка зразу знайшла вдячного читача.

У 1989 році окремим виданням побачила світ повість Миколи Магери “Кам’янецькими стежками” про перебування Тараса Шевченка в Кам’янці – Подільському восени 1846 року.

У письменника широкий діапазон творів для дітей і про дітей. Популярністю користуються книжки “Чубчик”, “Добра дівчина”, адресовані наймолодшим. Юним друзям природи полюбилося повість “Друзі”, яка виходила друком у видавництвах “Веселка” та “Каменярь”. Темі збереження природи присвячена і повість “Батіжок”. У 1990 році у Львівському видавництві “Каменярь” вийшла книжка М.Магери “Хлопчаки”. До збірки “Зелені паляниці” (1991р.) увійшли невеликі оповідання для дошкільнят, ряд оповідань та новел для школярів різного віку, казки та повість “З давніх літ”.

А казку М.Магери “Хоробрі з найхоробріших”, де актор засуджує загарбницькі війни, поневолення народів, зрадників і різних перевертнів, які цураються свого роду, рідної мови і культури, включено до шкільної програми.

Брав активну участь у роботі обласного товариства “Знання”, “Просвіта”.

Микола Магера – лауреат обласної премії ім.Т.Г.Шевченка, міської– Б.Хмельницького, районної– М.Смотрицького.

А.В.Сваричевський, краєзнавець

ЛІТЕРАТУРА:

Твори:

Вибрані твори: Оповідання, казки і повісті.- Хмельницький: Поділля, 1998.– 375 с.

З давніх літ: Повість. – Хмельницький: Поділля, 1995.– 96с.

Зелені паляниці: Оповідання, новели, казки, повість.– Хмельницький: Облполіграфвидав, 1991.– 131с.

Батіжок: Повість для дітей та їх батьків.– Хмельницький: Облполіграфвидав, 1990.– 98с.

Кам'янецькими стежками: Повість.– Хмельницький: Облполіграфвидав, 1989.– 157с.

Маленька хрестоматія на допомогу учням і вчителям 5-х кл.– Хмельницький, 1999.– 63с.

Привіт тобі, сонце!: Поезії, казки, щоденник.– Хмельницький, 1995.– 136с.

Хитрий горобчик: Для дітей молодш.шк. та дошк. віку.– Хмельницький, 1993.– 62с.

Хлопчаки: Повісті та оповідання.– Львів: Каменяр, 1990.– 159с.

Казка про хоробрих з найхоробріших.– Хмельницький, 1997.– 25с.

Я хочу жити: Поезії.– Хмельницький: Облполіграфвидав, 1990.– 50с.

Про М.Н.Магера:

Наш Микола Магера: Нариси, статті, рецензії, відгуки, поезії, листи, метод. розробки, основні дати життя і творчості/Упоряд.: В.Олійник, В.Кушнір.– Хмельницький: Поділля, 1997.– 80с.

Сваричевський А. Народжений у вересні// Сваричевський А. Проскурів літературний від давнини до сучасності.– Хмельницький, 1998.– С.139-143.

Магера Микола Никанорович// Мацько В. Шевченко в серці моїм.– Хмельницький, 1996.– С.26.

Микола Магера// Літератори Хмельниччини: Довід. обл. Спілки письменників України.– Хмельницький, 1997.– С.20.

Сваричевський А. Микола Магера// Хмельниччина : роки становлення та поступу (1937-1997): Матеріали Всеукр. наук. іст.-краєзн. конф.– Хмельницький, 1997.– С.86-91.

Сваричевський А. Педагог і письменник// Дунаївці, їх роль і місце в історії Поділля: Тези доп. респ. наук. конф.– Дунаївці, 1993.– С.140-142.

Плахтій В. Охоронець рідного слова// Проскурів.– 1998.– 11 лют.

Карась П. Миколі Магері– 75// Літ.Україна.– 1997.– 25 верес.

Борисенко В.Казковий дивокрай Миколи Магери// Хмельницький веч.– 1997.– 18 квіт.

Руснак І. До чудо – дерева мова: Вивч. творчості Миколи Магери: 5 кл.// Укр.мова й літ. в серед. шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах.– 2000.- № 5.– С.66-73.

1 ВЕРЕСНЯ

115 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

С.РИНДИКА

(1887-1972)

З-поміж імен “празької поетичної школи” непомітно “випало” ім’я нашого земляка Степана Риндика. Народився письменник 1 вересня 1887 року в місті Дунаївці. У п’ятнадцятилітньому віці закінчив новоушицьку двокласну міську школу. Тоді ж поступив до Кам’янецької класичної гімназії, яку закінчив 1906 року зі срібною медаллю.

Особливо вабили хлопця точні науки. Він їде до Києва, стає студентом фізико-математичного факультету університету святого Володимира (1906-1907), а потім переводиться на механічний факультет Київського політехнічного інституту. Навчання завершив аж 1914 року і за направленням пішов служити на Південно-Західну залізницю (1914-1919), відбуваючи практичний стаж машиністом паровоза, згодом – начальник дільниці на станціях Бірзула, Сарни.

З приходом до влади більшовиків він покидає службу на залізниці і переїжджає до міста своєї юності, столиці Української Народної Республіки – Кам’янця-Подільського. Ще будучи студентом, пробував свої сили в поезії. Отож, влаштовується на роботу в приватне видавництво “Дністер”, редагує фізико-математичні видання, пише сатиричні вірші, епіграми, шаржі, оповідання, користується псевдонімом Киднир.

В листопаді 1920-го емігрує до Тарнова (Польща), а невдовзі переїжджає до Праги. Тут працює викладачем, а з 14 квітня 1926р. – доцентом і завідувачем кафедри механіки педагогічного інституту імені М.Драгоманова.

Збірку поезій “Логос” видрукував у Празі 1942 року (через 20 літ перевидав у США (м.Чикаго). Потім з’явилися прозові книги, які носять сатирично – гумористичний характер – це “Природа і люди” (1964), “Пригоди Сірка Клаповухого”, (Чикаго, 1961), оповідання “Смілянська хроніка”.

Як згадує наш земляк – учень С.Риндика – Дмитро Грушецький,

характер у вчителя був твердий, рішучий. В усьому був педантично точним. Можливо така непоступливість й спричинилася до гострого конфлікту, який виник у таборі для переміщених осіб (Німеччина) між ним та поетом Тодосем Осьмачкою. Цей епізод – протистояння добре описав у своїх спогадах “Зустрічі і прощання” літературний критик Григорій Костюк.

Помер Степан Риндик 1972 року в місті Чикаго (США).

Віталій Мацько, кандидат філологічних наук.

ЛІТЕРАТУРА:

Мацько В. “Вузлики” для УЛЕ// Слово і час.– 1999.- № 10.– С.44-47.

Мацько В. Літературна діаспора в школі// Майбуття.– 1997.- № 14-15.

25 ЖОВТНЯ 100 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ Г.О.КОСТЮКА

Патріарх українського наукового літературознавства Г.О.Костюк народився 25 жовтня 1902 року в с.Боришківцях Кам'янець-Подільського району в сім'ї хліборобів. Навчався у початковій школі рідного села, в період національно-визвольних змагань – у Кам'янець – Подільській чоловічій гімназії, що її заснував І.І.Огієнко, був членом культурної реферантури місцевого товариства “Просвіта”.

Закінчив Київський інститут народної освіти (1929), аспірантуру при Інституті літератури (Харків, 1932). Того ж року з-під пера кандидата філологічних наук Г.О.Костюка вийшла розвідка “Панас Мирний. Життя його та діяльність”. Був професором Харківського університету, Луганського педінституту. Але 25 листопада 1935 р.

заарештований органами НКВС, за “антирадянську агітацію” отримав 5 років таборів – добував вугілля на шахтах Воркути.

В культурному житті української діаспори Г.О.Костюк відіграв провідну роль. З 1954 до 1971 років очолював літературне об'єднання “Слово”, був редактором однойменного альманаху. Досліджував творчість В.Винниченка, М.Хвильового, І.Багряного, С.Єфремова, С.Пилипенка, М.Куліша та ін. Багато років працював професором Колумбійського університету. Співпрацював з провідною пресою.

Все, що друкувалося в незалежній Україні про Г.Костюка доходило за океан. Отож, у листі до мене від 23 червня 1998 року він дякував за все, а особливо за статтю, опубліковану в журналі “Дивослово” (1997). І в присмерковому віці учений живе Україною, її болями і радощами.

Віталій Мацько, кандидат філологічних наук.

ЛІТЕРАТУРА:

Твори:

Зустрічі і прощання: Спогади. Кн.1.– Едмонтон, 1987.– 744с.

Окаянні роки: Від Лук'янівської тюрми до Воркутинської трагедії (1935-1940)// Дзвін.– 2000.- № 5-6.– с.3-59.

Про Г.О.Костюка:

Кошелівець М.А. Український письменник з діаспори Григорій Олександрович Костюк// Духовні витоки Поділля: творці історії краю. Ч.1. Матеріали міжнар. наук.-практ. конф.– Хмельницький, 1994.– С.114-116.

Костюк Григорій Олександрович// Мацько В. Літературне Поділля.– Хмельницький, 1991.– С.106.

Мацько В.П. Озвались струнами гаї// Мацько В. Злотонить.– Кам'янець-Подільський, 1994.– С.74-80.

Салига Т. ...Ваші заслуги непроминальні...: Есе про Григорія Костюка// Дзвін.- 2000.- № 5-6.- С.59-63.
Мацько В. До України пригорнусь...: (До 95-річчя Григорія Костюка)// Дивослово.- 1997.- № 10.- С.59-61.
Назаренко Є. Учений з Боришківцевої// Ровесник.- 1994.- 28 жовт.
Костевич І. Листи з-за океану від земляка// Ділове Поділля.- 1994.- № 44.- (Подільяни за кордоном).

8 ГРУДНЯ

100 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

АНАТОЛЯ ЮРИНЯКА (1902 – 1996)

Поет, драматург, літературознавець, критик і педагог Анатоль Юриняк (справжнє ім'я та прізвище Юрій Богданович Кошельняк) народився 8 грудня 1902 року в м.Проскурові. Батько вчителював у церковно-парафіяльній школі, яку скінчив і Анатоль. Потім навчався в Кам'янець-Подільській гімназії. Вищу освіту здобув на мовно-літературному факультеті Київського інституту професійної освіти (1934) й навчання продовжив в аспірантурі. До 1940 року викладав в Києві українську мову в медичному інституті та на Державних курсах українознавства.

Віршувати почав рано, але не поспішав друкуватися. Перший вірш з'явився на сторінках газети "Сільська біднота" 1922 року. Підписувався власним прізвищем, а також вигаданими – Ю.Зоренко, Анатоль Юриняк.

Під час війни був редактором проскурівської газети "Український голос". Восени 1943 р. виїжджає до Львова, затим – до Німеччини.

Наприкінці 1949 року Кошельняк емігрує до США. Працював на фабриках, заводах, косив траву на кладовищі й ...постійно дописував до газет і журналів – таких як "Українські вісті", "Свобода", "Народна

воля”.

В літературі української діаспори закріпив за собою реноме досвідченого критика, теоретика літератури. Його перу належать книги “На далеких шляхах” (1956), “Літературний твір і його автор” (1956), “Творчі компоненти літературного твору” (1964), збірник поезій “Людам і собі” (1964), “Засоби і способи поетичного вислову” (1966), “Критичним пером” (1974), “Літературні жанри малої форми” (К., 1995). Останню фінансував із скромних особистих заощаджень.

Помер письменник у м.Сан-Франциско 26 лютого 1996 року. Архів зберігається у Києві згідно останнього заповіту автора.

Віталій Мацько, кандидат філологічних наук.

ЛІТЕРАТУРА :

Твори:

Літературні жанри малої форми.– К. : Смолоскип, 1995.– 134с.

Творчі компоненти літературного твору.– Чикаго, 1964.– 67с.

Про Анатолія Юриняка:

Мацько В. “Де пісень співала мати”// Слово і час.– 1999.– № 7.– С.65-67.

Мовчан Ю. Юриняк відійшов у вічність// Укр.вісті.– 1996.– 31 берез.

Мацько В. Білий цвіт на калині.– Хмельницький: Просвіта, 2001.– С.83.

200 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ П.Х.ДУНЦОВА-ВИГODOBСЬКОГО

Серед декабристів – представників дворянства, які боролися за ліквідацію самодержавства і скасування кріпацтва, був лише один селянин за походженням. Це наш земляк Павло Хомич Дунцов-Вигодовський, справжнє прізвище якого Дунець. Народився він у 1802

році в селі Ружична Проскурівського повіту в родині заможного селянина Дунця.

Початкову освіту Павло Хомич здобув у церковного дячка, а потім продовжував навчання у духовному училищі села Привороття Ушицького повіту.

У 1819 році Павло починає навчатися в Єзуїтській школі ордена Тринітаріїв у Теофіполі, яка носила назву польської народної школи. З цього часу він дістає прізвище Вигодовський, ставши нібито сином польського дворянина за національністю поляком.

Це було зафіксовано свідоцтвом про закінчення закладу і формулярними списками, коли почалася його служба при професорові Мацеї Хенціцькому у Рівному, а потім в канцелярії волинського губернатора у Житомирі. Усі ці підробки, які допомогли йому зробити польські друзі, давали можливість юнакові вчитися, а потім влаштуватися на роботу.

Перебуваючи на службі, він знайомиться з офіцерами 8-ї артилерійської бригади – членами Товариства об'єднаних слов'ян і його організаторами – братами Борисовими і Люблінським. Влітку 1825 року Вигодовський вступає в цю декабристську організацію.

Після поразки повстання декабристів Вигодовського заарештовують у Житомирі 19 лютого 1826 року і відправляють у Петропавлівську фортецю. Його засуджують до двох років каторги і на довічне заслання в Сибір – у Читинський Острог.

Після закінчення строку каторжних робіт Вигодовського відправляють на поселення в Нарим Томської губернії, де він прожив 28 років. Навчає місцевих дітей грамоті, допомагає бідним, від їхнього імені пише скарги в різні канцелярії, викриваючи чиновників. Свої погляди він висловлює у щоденнику, публіцистичних творах, у листах до друзів, до брата і знайомих у Ружичну.

У 1854 році “за непослух і виступи проти місцевого начальства Вигодовського, спосіб думок якого вельми злочинний”, заарештували. При обшуку був вилучений рукопис на 3.588 аркушах, “сповнених рішучих і божевільних ідей проти уряду”.

Його засилають у Вімойськ, де прожив 15 років, потім переводять в село Урік Іркутської області.

Останні роки життя тяжко хворий, напівсліпий, без свого кутка,

без сім'ї Вигодовський провів в Іркутську і помер там 12 грудня 1881 року.

Пам'ять про нього й понині живе в сибірському краї. Шанують пам'ять його і подоляни. У Хмельницькому його ім'ям названа вулиця, на приміщенні школи № 19 встановлено меморіальну дошку. Меморіальну дошку встановлено також в Теофіполі.

ЛІТЕРАТУРА ПРО П.Х.ДУНЦОВА- ВИГОДОВСЬКОГО:

Выгодовский (настоящая фамилия Дунцов)// Декабристы: Биограф. справ.– М.: Наука, 1988.– С.46-47.

Избранные социально-политические и философские произведения декабристов. В 3-х т. Т.1.– М., 1951.

Вигодовський– С.52-54.

Сваричевський А. Нескорений подолянин// Сваричевський А. Проскурів літературний від давнини до сучасності.– Хмельницький, 1998.– С.14-18.

190 років з дня народження П.Х.Дунцова-Вигодовського// Знаменні і пам'ятні дати Хмельниччини 1992р.– Хмельницький, 1991.– С.25-26.

Гуменюк С.К. Голос протесту// Прапор юності.– 1961.– 24 груд.

Зміст

Передмова	3
Хронологічний перелік знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини на 2002р.	5
60 років від дня народження М.А.Мачківського	24
50 років від дня народження І.Я.Рожка	27
100 років від дня народження М.А.Чирського	29
125 років від дня народження В.А.Чаговця	31
Обласній бібліотеці для юнацтва – 25 років	33
175 років від дня народження Л.І.Глібова	35
50 років від дня народження В.П.Мацька	37
95 років від дня народження М.П.Трублаїні	39
80 років від дня народження О.Смотрича	41
65 років від дня народження В.О.Соботовича	42
115 років від дня народження В.М.Шопінського	44
110 років від дня народження К.Т.Туркала	45
80 років від дня народження М.Н.Магери	47
115 років від дня народження С.Риндика	50
100 років від дня народження Г.О.Костюка	51
100 років від дня народження Анатолія Юриняка	53
200 років від дня народження П.Х.Дунцова-Вигодовського	54

Верстку та друк зроблено в Хмельницькій міській друкарні.
Зам. № **2109** Формат 60x84/16. Папір
Друк офсетний. Ум. друк. арк.

15⁰⁰.